

SPECIJALNI DODATAK

GODIŠNJI PREGLED
2013

REPORTAŽA

oebs
Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju

Srpski jezik za bolju
integraciju u društvo

Minority News

besplatan mesečni bilten o životu manjinskih zajednica u Srbiji

Broj 7 | DECEMBAR 2013

Intervju - Riza Halimi

GDE ZAPINJU PREGOVORI SA VLADOM?

Minority
REPORT

Kratak pregled
manjinskih prava 4

BOŠNJAČKA ZAJEDNICA

Zlatna plaketa
Bakiru Izetbegoviću

BUNJEVAČKA ZAJEDNICA

Dan Velike narodne
skupštine Srba,
Bunjevaca
i ostalih Slovena

KANCELARIJA

Dodeljeni sertifikati
polaznicima obuke
„Izgradnja kapaciteta
Nacionalnog saveta
na lokalnom nivou“

Iz češke zajednice

Oproštajna poseta Vojvodini i
oproštajni prijem

Iz jevrejske zajednice

Predsednik Srbije
u Beogradskoj sinagogi

Iz mađarske zajednice

Korhec: Prihvatljive promene
Zakona o nacionalnim savetima

Iz bošnjačke zajednice

Majkl Devenport,
šef Delegacije Evropske Unije
u Republici Srbiji posetio
Bošnjačko nacionalno vijeće

Iz češke zajednice

Projekat očuvanja knjižkog blaga
Čeha u Srbiji

uvodnik

Nova godina - novi izazovi za nacionalne manjine

Uskoro ulazimo u Novu godinu u kojoj nacionalne manjine u Srbiji očekuju brojni izazovi. Nismo sigurni kako će izgledati izmenjen Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, kako i u kojoj meri će Zakon o medijima uticati na medije na jezicima nacionalnih manjina, kao ni to koliko će proces evropskih integracija doprineti boljem položaju nacionalnih manjina. Međutim, sigurni smo da ćemo u narednoj godini imati izbore za Nacionalne savete nacionalnih manjina, koji će Nacionalne savete uvesti u jednu novu fazu zrelosti i delovanja.

Zašto su izbori za Nacionalne savete nacionalnih manjina značajni? Izbori predstavljaju direktnu vezu pripadnika nacionalnih manjina sa telom koje predstavlja i zastupa njihove interese, organizuje informisanje na jeziku nacionalne manjine, obrazovanje, brine se za službenu upotrebu jezika i pisma i organizuje kulturni život manjinske zajednice. Samo na izborima, svaki pripadnik nacionalne manjine dobija priliku da direktno utiče na to ko će ga predstavljati i kome će biti poverene važne i egzistencijalne funkcije manjinske zajednice. Pored toga, izbori su i svojevrsna provera za predstavnike koji su i do sada obavljali funkciju i koji će se ponovo kandidovati. Takve provere su uvek dragocene jer ne samo da ocenjuju rad pojedinaca i saveta u prošlosti, već daju jasne smernice i za budućnost.

Nacionalne manjine, koje su u mogućnosti da organizuju demokratske izbore na kojima učestvuјe veći broj pripadnika nacionalne manjine, mogu biti sigurniji da će izabrani savet sa širom podrškom imati mnogo veći uticaj i moć u društvu nego onaj savet u čijem izboru učestvuju samo određene delovi zajednice. Međutim, organizovati informisanje o izborima za Nacionalne savete nacionalnih manjina, motivisati pripadnike nacionalne manjine da u njima učestvuju i obezbediti da kandidati jasno predstave svoje planove i programe, svakako je test za čitavo društvo, a posebno za Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina.

Zato je bitno da dolazeća godina, bude u znaku komunikacija pripadnika nacionalnih manjina, da se od samog početka 2014. godine obezbedi da pripadnici nacionalnih manjina imaju sve neophodne informacije o načinu i procedurama sprovođenja izbora, kao i o tome na koji način je moguće postati kandidat i predstaviti svoj program. Svim pripadnicima nacionalnih manjina u Srbiji želimo srećnu izbornu Novu godinu!

Dodeljeni sertifikati polaznicima obuke „Izgradnja kapaciteta Nacionalnog saveta na lokalnom nivou“

Kancelarija za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Nacionalnim savetom romske nacionalne manjine podelila je dana 16. decembra 2013. godine sertifikate polaznicima obuke „Izgradnja kapaciteta Nacionalnog saveta na lokalnom nivou“.

Dodata sertifikata je organizovana u okviru projekta „Tehnička podrška Kancelariji za ljudska i manjinska prava za sprovođenje strategije za unapređivanje položaja Roma u Republici Srbiji“, koji se realizuje uz podršku Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA) koju sprovodi Misija OEBS-a u Srbiji.

Obuke su se realizovale u okviru brojnih oblasti: unapređenje rada Nacionalnog saveta u kontekstu Dekade Roma, održivost rada Nacionalnog saveta, organizacije, menadžmenta i upravljanja ljudskim potencijalima, komunikacije i odnosa sa javnošću, javnog zastupanja i lobiranja, kao i projektnog planiranja za EU i upravljanja EU projektima. Ova aktivnost realizovana je u okviru projektnog cilja tehničke podrške izgradnji kapaciteta Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine u Republici Srbiji.

Konferenciju je otvorila dr Suzana Paunović, direktorka Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije čestitajući polaznicima uspešan završetak obuke. Paunović se osvrnula na aktivnosti koje je relizovala Kancelarija za ljudska i manjinska prava u skladu sa Strategijom za unapređenje položaja Roma, uz podršku Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA) i Misije OEBS-a u Srbiji.

Dr Suzana Paunović istakla je spremnost Kancelarije za ljudska i manjinska prava da pruži podršku u procesu inkvizicije romske nacionalne manjine. U prethodnom periodu Kancelarija je podržala rad zdravstvenih medijatora, pedagoških asistenata i romskih koordinatora, koji predstavljaju primer dobre prakse inkvizicije Roma, i koji su kao takav preuzele zemlje regiona.

U svom obraćanju Paunović navodi, da je u izuzetno teškoj finansijskoj godini zahvaljujući podršci Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA) i Misije OEBS u Srbiji obezbeđena implementacija projekata.

Paunović je istakla da je u obukama učestvovao nedovoljan broj pripadnika ženskog pola, svega $\frac{1}{4}$ od ukupnog broja onih koji su pohađali obuke, bile su žene. Jačanje mreže romskih NVO, ulaganje u potencijale, napor da se što veći broj pripadnika romske nacionalne manjine uključi u proces donošenja odluka, samo su neki od ciljeva koje će Kancelarija u narednom periodu nastojati da realizuje.

Vitomir Mihajlović, predsednik Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine ocenio je da je obrazovanje pripadnika romske nacionalne manjine najozbiljniji pokretač socijalne inkvizicije i model za izlazak iz kruga siromaštva.

Jan Lueneburg, šef Odeljenja za demokratizaciju Misije OEBS-a u Srbiji, naglasio je da je ovo samo jedna od aktivnosti koju OEBS podržava u cilju spovođenja Strategije za unapređenje položaja Roma u Republici Srbiji. Cilj ovog programa je osnaživanje mladih ljudi i sticanje veština koje mogu da koriste na lokalnom nivou, sa ciljem povećanja kapaciteta Nacionalnog Saveta romske nacionalne manjine i širenje prakse na lokalnom nivou. Torgni Svenungson, savetnik u Švedskoj agenciji za međunarodni razvoj i saradnju istakao je da ova agencija godinama podržava projektne aktivnosti Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije kao i namenu da pruži snažnu podršku srpskom društvu na putu pristupanja Evropskoj uniji, sa posebnim fokusom na oblast ljudskih i manjinskih prava.

Prisutnima su se obratili i konsultanti Misije OEBS-a u Srbiji, Oliver Nikolić i Ivana Koprivica koji su dali značajnu podršku u izradi statuta i pratećih dokumenata u procesu operacionalizacije projekta i u samoj realizaciji obuke za polaznike.

Nakon uvodnog izlaganja na današnjoj svečanosti uručeno je 108 sertifikata polaznicima koji su uspešno završili obuku.

Mladi stvaraju perspektivu za bolje razumevanje Albanaca i Srba

Srpski jezik za bolju integraciju u društvo

Poznato je da mladi Albanci sa juga Srbije veoma slabo govore srpski, bar kada je u pitanju većina njih. Za tu pojavu postoje mnogobrojna objašnjenja koja impliciraju da odnos prema srpskom jeziku oslikava odnos mlađih Albanaca prema državi Srbiji, ali malo ko pokušava da razume i objasni tu pojavu u svetlu realnog i konkretnog života „običnog“ čoveka koji se ne budi svako jutro razmišljajući o državi, državnoj strategiji, nacijama ili istoriji.

Najveći broj ljudi čini sve što može kako bi im lični položaj u društvu bio bolji, a šansa za dosojan život i perspektiva bolje budućnosti bila izvesnija. Ako prihvatimo činjenicu da se motivacija za životnim uspehom ne razlikuje mnogo u jednoj generaciji, bez obzira na etničku pripadnost, svakako smo bliži razumevanju problema i pojave da se među mlađim Albancima slabo govori srpski.

Možemo zaključiti da razlog za postojeću situaciju među mlađim Albancima može biti da ne postoje mogućnosti za većinu njih da nauče srpski, kao i uverenje da poznavanje srpskog jezika ne otvara bolju perspektivu ili veće šanse za uspeh u društvu.

Razumevajući stvari na takav način, mislim da smo bliži istini, realnosti, životu, percepcijama, ali i rešenju problema koji u najvećoj meri pogodača upravo mlađe Albance kojima je jezik često prepreka za zapošljavanje i korišćenje drugih mogućnosti koje im država Sr-

Bez znanja srpskog jezika, mlađi Albanci mogu da završe osnovnu i srednju školu, ali ne i fakultet jer u Srbiji ne postoji visoka škola na kojoj bi se predmeti slušali i u kojoj bi se ispiti polagali na albanskom jeziku

bija pruža, a koje su im izuzetno neophodne. Bez znanja srpskog jezika, mlađi Albanci mogu da završe osnovnu i srednju školu, ali ne i fakultet jer u Srbiji ne postoji visoka škola na kojoj bi se predmeti slušali i u kojoj bi se ispiti polagali na albanskom jeziku. Tu nastaju problemi za mlađe Albance.

Oni koji žele da studiraju imaju opciju studija u Albaniji, na Kosovu ili u Makedoniji. Svaka od tih opcija podrazumeva velike troškove školarine i boravka daleko od porodičnog doma, a posle završenih studija predstoji nostifikacija diplome u Srbiji, što je dodatni problem jer nije izvesno da će se diploma priznati od strane nadležne institucije u Srbiji, zapravo mnogo je izvesnije da neće biti priznata.

Čak i ukoliko se diploma prizna, šanse su minimalne da će Albanci bez znanja srpskog jezika moći da pronađe posao u Srbiji. To je realnost. Kao takva, nije obećavajuća ni za Albance ni za Srbiju kojoj su mogućnosti integracije Albanaca u privredu i državne in-

Jetmir Ismaili, Ilaz Shabani i Dardan Ferat su prva tri polaznika u projektu OEBS-a

Iako je proces još uvek u ranoj fazi mogu se već naslutiti efekti ovog projekta, koji može poslužiti kao model za podršku integraciji i svakako je blistav primer odgovornog odnosa pripadnika nacionalne manjine prema svojoj zajednici

stitucije veoma ograničene ukoliko kandidati ne poznaju ni osnove srpskog jezika.

Da problem nije jednostavan prepoznali su mnogi, ali su se malobrojni odvažili da pokrenu procese koji bi pomogli da se taj problem prevaziđe. Jasno je da problem postoji dugo i da rešenje zahteva vreme, ali i najduži put počinje prvim korakom. Taj prvi korak su učinila tri mladića sa juga Srbije: Jetmir Ismaili, Ilaz Shabani i Dardan Ferati.

Svesni situacije i problema sa kojima se suočavaju mladi iz albanske zajednice, odlučili su da uzmu sudbinu u svoje ruke i da budu prvi koji će upisati studije srpskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Nišu, kako bi kasnije podučavali mlade Albance srpskom jeziku.

S obzirom da je izuzetno teško studirati na fakultetu na kome su sva predavanja na srpskom jeziku, Jetmir, Ilaz i Dardan će u periodu od 6 meseci, počevši od nove godine, svakodnevno pohađati časove srpskog jezika u Centru za srpski kao strani jezik, pri Filozofском fakultetu u Nišu, kako bi bili spremni da od oktobra postanu redovni studenti srpskog jezika i književnosti.

Sama odluka za svakog od njih značila je veliku promenu i početak puta na kome su im mnogi čestitali i poželeli sreću, ali još uvek je veoma malo onih koji bi pošli njihovim stopama, bar što se tiče pripadnika albanske zajednice. Međutim, oni se nadaju da će uskoro biti

Ko sve na fakultetu uči srpski jezik?

Trenutno se procenjuje da, u svetu i kod nas, oko 10000 osoba kojima srpski jezik nije maternji jezik, uče srpski jezik na Univerzitetima.

Kao studenti na Fakultete u Srbiji najčešće dolaze mladi iz mnogih evropskih zemalja, kao što su: Grčka, Velika Britanija, Francuska, Portugalija, Austrija, Rusija, Nemačka, Ukrajina, Češka, Španija, Norveška, Italija, ali je sve više studenata iz Azije - Kine i Koreje, kao i iz Sjedinjenih Američkih Država.

Među njima je najveći broj onih koji srpski ne govore uopšte ili imaju samo osnovna znanja te se nastava srpskog odvija na engleskom jeziku.

Na Beogradskom, Novosadskom i Niškom Univerzitetu, formirani su Centri za srpski jezik koji podučavaju strance srpskom jeziku.

drugačije i da će njihov primer pomoći i drugim mladima, pripadnicima albanske zajednice da se odluče za studije u Srbiji na srpskom jeziku.

Jetmir je za svoju odluku imao podršku svojih roditelja, koji su ga ohrabrili verujući da će srpski jezik doneti čitavoj porodici nešto lakši život. „Otac mi govori srpski, ali često nije kod kuće. Nedavno je sestri pozlilo, pa sam morao da je vozim u vranjsku bolnicu gde sam se veoma teško sporazumevao sa lekarima. Možda je i ta situacija doprinela da donesem odluku da upišem srpski jezik i književnost i opredelim se da podučavam albance srpskom jeziku, kako bi se bolje snalažili i razumevali sa svojim komšijama Srbinima i kako bi im život u Srbiji bio lakši,“ iskren je bio Jetmir.

Zbog niza okolnosti, mladi iz albanske nacionalne manjine su u specifičnom položaju u odnosu na pripadnike svih drugih nacionalnih manjina u Srbiji i dosta toga objektivnog im ne ide na ruku, poput činjenice da albanski jezik nema mnogo sličnosti sa srpskim, kao i to da je sve manje kontakata i komunikacije između ta dva naroda.

Iako je proces još uvek u ranoj fazi mogu se već naslutiti efekti ovog projekta, koji može poslužiti kao model za podršku integraciji i svakako je blistav primer odgovornog odnosa pripadnika nacionalne manjine prema svojoj zajednici.

Intervju

Riza Halimi, narodni poslanik i predsednik Partije za demokratsko delovanje

Albanci očekuju da Vlada Srbije poštuje sopstveni program iz 2001.godine

Verojatno najprepoznatljiviji albanski političar u Srbiji je Riza Halimi. Sigurno je političar čiji posao spada u najzahtevnije i čini se da ima zadatku da pronađe rešenja koja su naizgled nemoguća. Veoma posvećeno zastupa interese svoje zajednice u najvišem zakonodavnom telu već 3 mandata, ali kako sam kaže, njegovi uspesi su vrlo skromni i svode se na nekoliko amandmana koji su usvojeni i stotine koji su odbijeni. Da li bi neko drugi mogao više - ne znamo, ali je sigurno da bi mnogi da su bili u njegovoj poziciji, bez upornosti i energije koju Halimi ima, do sada više puta odustajali,

Riza Halimi

Rođen je 16. septembra 1947. godine. Po obrazovanju fizičar i pre nego što je počeo intenzivno da se bavi politikom predavao je fiziku u srednjoj školi. Tri puta je biran za poslanika Narodne skupštine. Predsednik je Partije za demokratsko delovanje. Bio je predsednik skupštine opštine Preševa. Bio je jedini poslanik Koalicije Albanaca Preševske doline u sazivu od 11. juna 2008.

Halimi nikada nije odustajao od borbe za svoju zajednicu, niti je odustajao od traženja rešenja kroz dijalog sa državom

Intervju

prekidali svaku komunikaciju sa organima vlasti, pa čak i odustajali od borbe. Halimi nikada nije odustajao od borbe za svoju zajednicu, niti je odustajao od traženja rešenja kroz dijalog sa državom.

Njegov stil je postao prepoznatljiv. On mirno iznosi argumente i poput iskusnog profesora, pripovedački uverava u logičku ispravnost svojih zaključaka uvažavajući argumente i interesе onih koji ne misle kao on. Od Rize Halimija nismo nikad doživeli neprimerenu reakciju i uvek smo mogli očekivati duboku i detaljnu analizu stvarnosti o kojoj su mnogi odbijali da govore.

Za Minority News, Riza Halimi je govorio u svom dobro prepoznatljivom stilu, direktno, iskreno i otvoreno.

Da li je Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina doneo poboljšanje položaja pripadnicima nacionalnih manjina i šta Albanci misle o tome?

Krajem 2002. godine donet je Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, a početkom 2003. su formirani prvi saveti. Mi smo tek 2010. godine formirali Nacionalni savet albanske nacionalne manjine, ali svih tih 7 godina do forimiranja saveta bilo je diskusija među Albancima o tome da li nam treba Nacionalni savet ili ne. Ta tema je među albancima bila u istoj ravni kao i tema učešća ili bojkota parlamentarnih izbora.

Početkom 90-tih godina bilo je dilema oko lokalnih izbora, ali smo to brzo rešili i svim političkim subjektima je postalo jasno da treba učestvovati na lokalnim izborima. Međutim ostala je dilema da li treba učestvovati na parlamentarnim izborima, kao i da li nam treba ili ne treba Nacionalni savet jer pitanje je da li se učešćem na tim i takvim izborima i da li se preko tog organa (Nacionalnog saveta) može popraviti položaj Albanaca. Na parlamentarnim izborima u 3 ciklusa smo bili faktički onemogućeni da učestvujemo jer je census od 5% bio neprebrodив za sve manjine pa i za nas, ali kada je 2007. godine uveden prirodni prag, partie koje u programu imaju predviđenu zaštitu prava nacionalnih manjina, dobile su svoju šansu. Tada sam postao poslanik i već sam u trećem mandatu. Među Albancima je polovina bojkovala izbore, ali je druga polovina glasala. Uspeo sam ipak dva puta da osvojam 17 hiljada glasova, a poslednji put 14 hiljada, što je bilo dovoljno za mandat u skupštini. Ipak, još uvek se vodi diskusija o tome koja je korist za albance preševske doline. Ista je dilema i kada je u pitanju nacionalni savet – šta može sa njim da se uradi. Moj utisak je, da od kada je počeo da funkcioniše nacionalni savet, oni su dosta korisnih stvari uradili u oblasti obezbeđivanja udžbenika na albanskom jeziku

Kada je usvojen taj amandman niko nije imao predstavu da u Ministarstvu prosvete u Beogradu niko ne zna albanski jezik da bi mogao da odobri udžbenik

Određene lokalne samouprave ne priznaju Nacionalne savete nacionalnih manjina i u potpunosti ignoriru njihove odluke

Prema zakonu, Nacionalnom savetu je predviđena važna uloga u procedurama odobravanja udžbenika i oni su ostvarili saradnju sa ministarstvom. Pre toga, ko zna koliko puta sam govorio da ministarstva nemaju pojma šta se dešava u školama na albanskom jeziku. Nacionalni savet je tu napravio prekretnicu, iako i tu ima dosta problema jer predugo traju te procedure (odobravanja udžbenika). Kada je na primer trebao bukvar (albanskog jezika) da se odobri sporno je bilo što se u njemu pojavljuje albanska zastava, iako tu zastavu albanci doživljavaju kao nacionalnu zastavu (a ne zastavu države Albanije), pa je trebalo vreme da se određene prepravke izvrše kako bi bukvar bio odobren.

Smatram da je pri tome prekršen zakon koji kaže da kada je u pitanju odobravanje udžbenika iz matične zemlje nema potrebe za prevodenjem. To je bio moj amandman na Zakon koji je usvojen kada je donošen Zakon o osnovnom sistemu obrazovanja i vaspitanja i Zakon o udžbenicima. Taj model je preuzet iz Vojvodine i primenjuje se i u ostatku države, s tim što se u Vojvodini

podrazumeva da postoje kadrovi u državnim organima koji govore jezik matične države iz koje dolazi udžbenik pa oni mogu pregledati i odobriti udžbenik. Međutim, kada je usvojen taj amandman niko nije imao predstavu da u Ministarstvu prosvete u Beogradu niko ne zna albanski jezik da bi mogao da odobri udžbenik, pa su mimo zakona prvo prevodili udžbenik da bi ga kasnije odobrili. Tako da ima i takvih problema.

Koji je osnovni problem kada je u pitanju nacionalni savet?

Intervju

Osnovni problem je što se onemogućava da Nacionalni savet ostvari kompetencije koje mu po zakonu pripadaju, pre svega u onom delu koji se tiče upravljanja školama - kod procedura postavljanja i izbora direktora i školskih odbora gde Nacionalni savet po zakonu ima određenih kompetencija. U školama gde se nastava odvija pretežno na jeziku nacionalne manjine Nacionalni savet treba da da saglasnost na izbor direktora i ima pravo predloga 3 kandidata za školski odbor. Tu se javlja sukob sa lokalnim samoupravama koje ne priznaju Nacionalni savet, a onda Ministarstvo taktizira i inspekcije ministarstva ne sprovode do kraja zakon, pa dopuštaju da određene lokalne samouprave nezakonito smenuju direktore na koje je dao saglasnost nacionalni savet ili menjaju direktore bez saglasnosti nacionalnog saveta ili ne priznaju predloge koje dostavlja nacionalni savet i postavljaju svoje predstavnike. To govori da u praksi postoji veliko šarenilo i da se u praksi dovode u pitanje zakonske odredbe koje veoma jasno određuju kompetencije nacionalnih saveta u toj oblasti, a koje se

Albanci Dan zastave proslavlja 28. novembra

u praksi ne sprovode zbog blokade određenih lokalnih samouprava i opstrukcije ministarstva. Tako jedan važan partner ministarstva, u rešavanju osetljivih problema kao što su udžbenici i nastavni program, u delu koji se tiče upravljanja, dovodi u pitanje celu svršishodnost postojanja nacionalnih saveta.

Kakvo je stanje kada je u pitanju informisanje na albanskom jeziku?

Situacija je daleko bolja nego što je bila pre 13 godina. Sada imamo i u Bujanovcu i u Preševu i radio i televiziju na albanskom jeziku, čak imamo i po 2 televizije – jednu koju finansija lokalna samouprava i druga koja je privatna. Dakle na lokalnom novou situacija je dobra, ali ne valida kada je centralni nivo u pitanju.

Javni servis koji se emituje na nivou države, za sada nema ni jedan minut programa na albanskom jeziku. U ranijim vremenima je bilo pola sata programa (nedeljno), informativnih emisija na albanskom jeziku, ali to već godinama ne postoji, što je nedopustivo. Par puta sam postavio pitanje Ministru kulture u čijoj je nadležnosti informisanje, a on je prebacio to na RRA i tako nikko ne preuzima odgovornost za trenutno stanje. Određene manjine imaju to rešeno, možda ne u dovoljnoj meri, ali kada je u pitanju albanska manjina nema ni jednog minuta programa u javnom servisu i ja se zalažem da se u nekom doglednom vremenu taj problem reši.

Kakva je situacija sa službenom upotrebom albanskog jezika i pisma u opštinama gde žive Albanci?

Statutima lokalnih samouprava je regulisano korišćenje jezika nacionalne manjine i u Bujanovcu i Preševu i u Medveđi. Tamo se, pored srpskog, u službenoj upotrebi koristi i albanski jezik. Međutim i tu ima šarenila - u Medveđi, na primer, veoma malo se koristi, oni imaju prevodioca za albanski, ali se dokumenti skoro nikad ne dobijaju na oba jezika. Odbornicima Albancima se obezbeđuju materijali za skupštine na albanskom jeziku. Ni u Preševu, ni u Bujanovcu nije to (službena upotreba albaskog jezika) na nekom visokom nivou, i tamo se najčešće radi samo na srpskom jer dvojezičnost zahteva dodatno angažovanje, što administracija izbegava. U državnim organima skoro i da nema službene upotrebe albanskog jezika, a najbolji primer su sudovi. Bio je jedan materijal koji je 2007. predstavljen Savetu Evrope, a koji je sadržao podatke koji o tome govore i gde je predstavljeno da je u Vojvodini situacija dobra, pa čak i da je u Bosilegradu izvestan broj predmeta obavljen na bugarskom, dok kada je u pitanju sud u Vranju u čijoj je nadležnosti Preševu i Bujanovac, nije ni jedno suđenje obavljenno na 2 jezika. To se pravdalo time

Javni servis koji se emituje na nivou države, za sada nema ni jedan minut programa na albanskom jeziku

Intervju

da stranke to ne traže i to ide tako po inerciji.

Da li je po tom pitanju situacija lošija nego što je bila pre?

Kada je na dnevnom redu bio Zakon o sedištima i područjima sudova i javnih tužilaštava iznosio sam da je situacija daleko lošija nego u ranijim periodima. Bilo je perioda kada je u Opštinskom sudu u Preševu bilo 5 sudija, od kojih su bila 4 Albanca i 1 Srbin, što odgovara etničkoj strukturi opštine, ali u međuvremenu reformom koja je sprovedena 2008. godine i Preševu i Bujanovac su ostali bez opštinskih sudova jer su svedeni na sudske jedinice i svi krivični predmeti se procesuiraju u Vranju.

To je postao problem jer je veoma teško da svi učesnici sudskog postupka putuju do Vranja, koje je 45 do 60 kilometara udaljeno, u zavisnosti od naselja. I to je skupo. Nikakva racionalizacija nije time postignuta jer i svedoci i svi redom trebaju da putuju u Vranje.

S druge strane etnička struktura u sudskim organima je vremenom postala takva da je sve slabije učešće Albanaca, tako da danas imamo 5-7% učešća Albanaca u Osnovnom sudu u Vranju, dok na primer u Kobal banci 25% zaposlenih čine Albanci. U Osnovnom sudu u Vranju od 54 sudije, svega su 3 Albanca. Jedan broj sudija se penzionisao, novi nisu primljeni već 4-5 godina. Situacija je danas daleko gora nego što je bila 70-tih i 80-tih godina prošlog veka.

Od kada se situacija pogoršala, po pitanju korišćenja albanskog jezika?

Naročito od reforme iz 2008. godine nije se radilo na tome da se omogući učešće Albanaca u pravosudnom sistemu i onda nije ni moguće ostvariti ustavno i zakonsko pravo korišćenja albanskog jezika pri ovakvoj strukturi zaposlenih. Da ne govorim o Višim sudovima ili tužilaštima gde nema čak ni prevodilaca za albanski jezik. Obično se strankama na suda kaže - da bi suđenje bilo efikasnije i brže - idemo samo na srpskom, a to je svojevrsni pritisak. Čak i kad sudija zna albanski jezik, njemu će za vođenje postupka trebati više vremena i rada, a svaki od sudija i kad zna albanski, odnosno kada je Albanac, više mu se isplati da vodi postupak na srpskom kako bi što pre završio postupak i kako bi što veći broj predmeta obradio.

Kako objašnjavate pojavu da sve više Albanaca uopšte ne govore srpski?

Ta pojava postoji kod mlađih. Devedesete godine na Kosovu i sve što se dešavalо od prvih ustavnih promena krajem osamdesetih, pa čitave devedesete i sukobi koji

Prava nacionalnih manjina formalno zastupa 15 poslanika

Nacionalne manjine su u parlamentu predstavljene preko partija koje imaju za programsko načelo zaštitu nacionalnih manjina. Neke od tih partija su na izborima nastupile samostalno ili u koaliciji sa drugim partijama nacionalnih manjina dok su neke nastupile putem lista drugih nemanjinskih stranaka.

U trenutnom sazivu zastupljene su:

1) kao partije i koalicije nacionalnih manjina

Savez vojvodanskih Mađara - 5 poslanika,
Stranka demokratske akcije Sandžaka - 2 poslanika,
Koalicija "Sve zajedno",
koju čini pet stranaka nacionalnih manjina, - 1 poslanik
koalicije Albanaca Preševske doline,
koju čini četiri stranke - 1 poslanik
partija **NOPO** - 1 poslanik.

2) partije koje su obezbedile mandate putem lista nemanjinskih partija

Bošnjačka narodna stranka u klubu SNS - 1 poslanik
Romska partija - 1 poslanik,
Demokratska partija Makedonaca - 1 poslanik
Pokret vlaškog ujedinjenja - 1 poslanik.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini preko liste
Zajedno za Srbiju - 1 poslanik

su se odvijali na Kosovu direktno su se odražavale i Albance na jugu Srbije. Preševu, koje ima 90% Albanaca i Bujanovac sa 55% albanskog stanovništva najviše su bili žrtve etničke distanice koja je naglo porasla kroz čitav taj period. Bombardovanje, vanredno stanje, pa ratno

Bombardovanje, vanredno stanje, pa ratno stanje, pa učestali problemi sa vojskom i policijom uticali su da se etnička distanca između Srba i Albanaca poveća

Intervju

stanje, pa učestali problemi sa vojskom i policijom uticali su da se etnička distanca između Srba i Albanaca poveća.

Na žalost situacija je takva da učenici osnovnih i srednjih škola sve manje uče srpski.

Od sedamdesetih godina kako je područje južne Srbije zaostajalo u ekonomskom razvoju i kako je rastao broj onih imućnijih koji su radom u inostranstvu zarađivali novac očekivano je bilo da za taj novac kupuju nekretnine. Srbi su to jedva dočekali jer su za više nego prosečnu sumu prodavali svoju imovinu i kupovali stanove u Nišu, Beogradu i drugim razvijenijim opština. Tada nisu, ni zbog patriotizma, niti iz nekog drugog razloga radili da sačuvaju veći ideo Srba u tom području, nego su iskoristili mogućnost da prodaju svoje nekretnine. Taj proces je posebno izražen tokom 1993. godine kada su plate na jugu Srbije bile bagatelne i iznosile su oko 10 maraka dok su Albanci u Nemačkoj ili Švajcarskoj zarađivali i po 2-3 hiljade maraka, što je dovelo do toga da je sve manje srpskog stanovništva na tom području i sve manje prilike za komunikaciju između Srba i Albanaca.

Treći faktor koji je uticao da sve veći broj Albanaca ne govori srpski je i taj što su srpski jezik albancima uglavnom predavali Srbi iz Vranja koji ne znaju albanski jezik, što je bio dodatni problem.

Dakle, Albanci na jugu Srbije mogu da na albanskom jeziku završe Osnovnu i srednju školu, ali da bi studirali na albanskom moraju da upišu fakultet u Albaniji, na Kosovu ili u Makedoniji. Da li se njima po završetku tih fakulteta priznaju diplome u Srbiji?

U periodu od 1991. do 2002. nisu priznavane diplome Prištinskog univerziteta u Srbiji i to je sigurno bio najteži period sa mnogo negativnih posledica u svim segmentima. Tek nakon ratnih sukoba i sporazuma iz 2001. godine Ministarstvo priznaje te diplome bez nostrifikacije.

Od 2002. do 2007. godine te diplome su priznate u Srbiji.

Međutim, nakon proglašenja nezavisnosti Kosova, ponovo dolazi do prekida u priznavanju diploma sa Prištinskog univerziteta i ponovo se te diplome ne priznaju. Onda je došlo prošle godine do sporazuma u Briselu i mislili smo da je tada to pitanje već rešeno, međutim taj sporazum rešava samo politički deo oko priznavanja diplome, što podrazumjava da se sa diplomom Prištinskog univerziteta ljudi mogu javiti u institucije Srbije, ali da im je nakon toga je potrebna nostrifikacija diplome. Do sada ni Niški ni Beogradski

Do sada ni Niški ni Beogradski univerzitet nisu nostrifikovali ni jednu diplomu sa Prištinskog univerziteta

univerzitet nisu nostrifikovali ni jednu diplomu sa Prištinskog univerziteta. Na primer Filološki fakultet Beogradskog univerziteta je objasnio da oni još nisu uskladili pravilnike i da nemaju mogućnost počinjanja postupka nostrifikacije diploma sa Prištinskog univerziteta iako je to vladina odluka od pre 2 godine koju je potpisao tadašnji premijer Cvetković.

Koje je rešenje prihvatljivo za Albance na jugu Srbije?

Postoji program Vlade Republike Srbije, koji je usvojen u februaru 2001. godine, koji je dobio podršku i u Stalnom savetu OEBS-a, a razmotren je i u Stalnom savetu NATO pakta, koji je tad bio uključen u proces postizanja trajnog rešenja oko kopnene zone

Postoji program Vlade Republike Srbije, koji je usvojen u februaru 2001. godine, koji je dobio podršku i u Stalnom savetu OEBS-a, a razmotren je i u Stalnom savetu NATO pakta, koji je tad bio uključen u proces postizanja trajnog rešenja oko kopnene zone. Taj program je bio obiman i značajan. Predviđao je ekonomsku revitalizaciju tog područja, integraciju Albanaca u državne institucije, i pored smirivanja, demobilizacije, razoružavanja, podrazumevao je i amnestiju svim naoružanim Albancima i povratak stanovništva pod tim uslovima, kao i slobodu kretanja. Na početku, u prve 3 godine, za vreme Đindjićeve vlade počelo se ozbiljno sa ostvarivanjem tog programa, tada je napravljena multietnička policija. Taj proces je išao postupno, organizovani su kursevi za Albance jer Albanaca pre toga nije uopšte bilo u policiji, zatim je omogućeno ozbiljnije učešće Albanaca u lokalnoj policiji, lokalni mediji (na albanskom jeziku) su pokrenuti, pa je dosta infrastrukturnih, komunalnih pro-

Manipulacija je vršena tako što su uzimane selektivno izjave određenih lidera sa terena koji apsolutno nisu predstavljali celu manjinu

Intervju

Kad iz Preševa ideš do Gnjilana u selu Pasjane bez problema svi koriste srpsku zastavu i niko od njih ne traži da je nečim dopune

nekata u to vreme ostvareno. Od prve Koštuničine vlade pa na ovamo dolazi do ogromnog zastoja. Sve što je do tada intenzivno rađeno, odjednom je stalo. Zanemarenici su svi ciljevi iz ekonomskog dela programa, a i na polju integracije veoma je malo urađeno. Čak je ekonomска situacija teža nego u to vreme, nezaposlenost je još veća i iznosi preko 80%. Što se tiče integracije i ekonomskog razvoja potpuno se podbacilo. Kako je vreme proticalo situacija je na tom planu bila sve teža. Kako je kriza naišla Vlada nije bila politički spremna da ostvaruje socijalni program, a zatim su došli ekonomski problemi kada je u čitavoj državi narasla nezaposlenost i sve teže je bilo da se te obaveze ostvaruju u praksi i onda tu počinje kalkulisanje i politička manipulacija jer je predstavljanje da albanska manjina ne priznaje status manjine. Manipulacija je vršena tako što su uzimane selektivno izjave određenih lidera sa terena koji apsolutno nisu predstavljali celu manjinu, a to je bilo u funkciji pokrivanja slabosti i izgovora za neostvarivanje sopstvenog programa. I to još uvek traje. Postoji priča da sve što treba na terenu uraditi je ubediti Albance da priznaju status manjine i da se uklope u zakone u Ustav Srbije i međunarodnih konvencija, a da ne postoji nikakav problem. A zapravo sama činjenica da jedna manjina ima stopu nezaposlenosti od preko 80% i da su vrlo slabo integrirani u državne strukture i institucije to samo po sebi govori da je ova vlada bila ili nezainteresovana ili nemoćna da reši te egzistencijalne probleme i daleko smo od toga da treba samo ubediti Albance da prihvate taj status nego su ti problemi prilično egzistencijalni i oni se oslikavaju na sve sfere i sve segmente života.

Jel možete da nam objasnite koji problem postoji oko korišćenja nacionalnih simbola Albanaca?

Postavlja se pitanje zastave jer je nacionalni simbol albanaca identičan sa zastavom Albanije. Iako se uvek naglašava da je nacionalni simbol daleko stariji od državnog simbola Albanije. Nacionalna zastava se razvijala od 15. veka i sada se nastoji u Srbiji da se ubede Albanci da trebaju da taj simbol dopune da bi se razlikovalo od zastave Albanije. Kontra argumenti, da na primer Albanci u Makedoniji koriste zastavu kakva se koristila 70-tih i 80-tih godina na tom području, tu ne pomažu puno. Albanci u Makedniji koriste istu tu zastavu bez problema. Takođe, Srbi na Kosovu, kad iz Preševa ideš do Gnjilana u selu Pasjane bez problema svi koriste srpsku zastavu i niko od njih ne traži da je nečim dopune. U Vojvodini je to brzo i efikasno rešeno, ali to kod nas ne ide tako jer se nadovezuje dosta drugih problema koji čine da se taj problem već duže vreme ne rešava.

Albanci dan zastave obeležavaju u Hrvatskoj, Nemačkoj, Švajcarskoj, Americi, širom sveta. Tada se ističu zastave i to nikome u svetu ne smeta.

Kada su Albanci u Srbiji koristili tu zastavu?

Od 68. do 99. mi smo koristili tu zastavu u svim institucijama, u opštinskim i državnim. Tada se isticala zastava SFRJ, zastava Srbije, zastava Komunističke partije i četvrta je bila ta zastava koju sad nazivaju zastavom Albanije. Tada se isticala kao zastava Albanaca. Ta zastava je u Bujanovcu nešto ranije bila ukinuta, ali u Preševu je bila korišćena sve do Nove godine 1989. U to vreme partijskim putem je uvedena i partijskim putem se došlo do ukidanja potrebe za tom zastavom. To su bile odluke partijskih organa. Međutim kada je to počelo da se rešava Zakonom, to je inače regulisano Zakonom o lokalnoj samoupravi i nizom drugih, onda su uvedena

Zbog čega su prekinuti pregovori sa Vladom Srbije?

Najveći deo ciljeva Vladinog programa iz 2001. godine kada je rešavana kriza u Preševskoj dolini nije ostvareno i zato su se tu tokom vremena problemi nagomilali i u toku ove godine Albanci su podneli Vladi 7 tema za razgovor u okviru kojih trebaju da se rešavaju osnovni životni i egzistencijalni problemi. Vlada se u principu sa tim složila. Međutim prvi problem je iskrsao još početkom ove godine kada je drastično smanjeno finansiranje Nacionalnog saveta Albanaca zbog toga što se kao službeni uzimao podatak o 5.800 Albanaca umesto 61.000 koliko je 2002. godine bilo u čitavoj Srbiji, a zbog bojkota (popisa stanovništva 2011.) taj broj je drastično manji. I pregovori su išli u tom pravcu, tražili smo da se reši taj problem, ali je situacija i razgovori postaju neodrživi zbog činjenice da je u međuvremenu došao Zakon o sedištima i područjima sudova i tužilaštava po kojem opet na osnovu izjava samog ministra da je čitav plan i ceo zakon postavljen tako da se uzimao službeni podatak da Albanaca u Preševu ima 416, a u Bujanovcu 244. Po tim službenim podacima opština Preševo broji 3000 stanovnika. I na osnovu toga su ukinuti i osnovni sud i javno tužilaštvo. I onda su Albanci i čitava delegacija bili složni da nema smisla nastaviti sa tim razgovorima dok ne rasčistimo s kojim brojem Albanaca Vlada razgovara. Da li razgovara samo sa onih 1100 koji su popisani u Preševu, Bujanovcu i Medveđi ili želi sa realnim brojem koji realno živi na tom području. Tako da mi moramo ovaj problem prvo da rasčistimo da bi posle mogli ozbiljno da razovaramo o svim temama koje smo u toku ove godine podneli.

Intervju

U tome je specifičnost da se nacionalna zastava poklapa sa zastavom Albanije, a i da je nacionalni dan Albanaca iz vremena Skender Bega je upravo i dan kada je i proglašena nezavisnost Albanije

Pre bi trebalo da Albanija promeni državnu zastavu nego ubediti Albance u svetu da promene nacionalni simbol

ograničenja da manjine imaju pravo na upotrebu nacionalnih zastava, ali ona ne sme da bude identična sa zastavom neke druge države. U slučaju Albanaca, naša nacionalna zastava potiče iz perioda ratova Skender Bega protiv Turaka i ta zastava je 1912. godine izabrana kao državna zastava Albanije i Albanci čitavog sveta, u kolonijama npr. u Bukureštu, Sofiji, itd. koriste je kao nacionalni simbol i ona nastavlja da se koristi kao nacionalni simbol. Pored toga poklapa se i datum obeležavanja Dana nacionalne zastave jer se 28. novembar obeležava kao praznik još od doba Skender Bega, ali je tog dana i proglašena nezavisnost Albanije 1912. godine. U tome je specifičnost da se nacionalna zastava poklapa sa zastavom Albanije, a i da je nacionalni dan Albanaca iz vremena Skender Bega je upravo i dan kada je i proglašena nezavisnost Albanije. Tu se javljaju sukobi i nesporazumi. Da li Albanci slave nacionalni dan ili dan proglašenja nezavisnosti Albanije, da li koriste zastavu Albanije ili koriste nacionalni simbol? I jedno i drugo se poklapa. Pre bi trebalo da Albanija promeni državnu za-

Stvara se atmosfera sukoba gde se stvara utisak sa jedne strane da Albanci nešto posebno rade mimo onoga što je praksa kod drugih manjina

stavu nego ubediti Albance u svetu da promene nacionalni simbol. Stvara se atmosfera sukoba gde se stvara utisak sa jedne strane da Albanci nešto posebno rade mimo onoga što je praksa kod drugih manjina. U Vojvodini su manjine prihvatile da na zastave matičnih država stave i neki dodatni sadržaj formalno. Evo na primer mađarska nacionalna manjina koristi mađarsku trobojku gde je na sredini grb Republike Mađarske. To je dopušteno i koristi se. I jedan i drugi element je iz susedne države i ako ima bojazni zbog svakog elementa odvojeno, zašto nema bojazni kada se koriste zajedno i koncentrisano. Ali to su i frustracije većinskog naroda o tim pitanjima. Kada su u pitanju Albanci, koristila se zastava 80tih i 90tih bez problema u opštini Preševo i Bujanovac, ne samo za vreme praznika već svaki dan i u svim institucijama i niko se tad nije bojao za državnost Srbije, ali sad je stvorena ta atmosfera i treba raditi na tome da se ta frustracija otkloni i sa jedne i sa druge strane.

Koristila se zastava 80tih i 90tih bez problema u opštini Preševo i Bujanovac, ne samo za vreme praznika već svaki dan i u svim institucijama i niko se tad nije bojao za državnost Srbije

Koliko smo napredovali u poštovanju manjinskih prava?

Kratak pregled manjinskih prava - 4

Postoji mišljenje kod dela pripadnika nacionalnih manjina da se odnos države prema nacionalnim manjinama najbolje ogleda u tome na koji način država obezbeđuje zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u vlasti. Postoje države koje ne priznaju nikakvo političko organizovanje na etničkom principu, smatrajući da na taj način štite društvo od raspada, istovremeno postoje i države koje pozitivnom diskriminacijom olakšavaju nacionalnim manjinama učešće na svim nivoima vlasti

U jednom istorijskom periodu od kraja 18. veka do sredine 20. veka, nacija je bila osnov i preduslov državnosti u najvećem delu Evrope. U skladu sa tim države su formirane kao nacionalne i koncept "nation-state" je dominirao.

Već nakon Drugog svetskog rata, koncept nacionalne države menja svoju egzistencijalnu formu i gotovo da ne postoji nacionalna država koja svojim Ustavom, Zakonima i usvajanjem Deklaracija Ujedinjenih nacija ne priznaje određena prava etničkim grupama koje žive na teritoriji određene države.

Kako je odnos države prema nacionalnim manjinama evoluirao, države su na nacionalne manjine u sve većoj meri gledale kao na grupacije u društvu koje mogu da doprinesu opštem razvoju države i demokratiji. Tako su neke od država, regulisale pitanje nacionalnih manjina na takav način da su nacionalne manjine bile favorizovane u mnogim oblastima u odnosu na većinski narod. Na taj način se obezbeđivala ravnopravnost u društvu i mogućnost učešća u važnim društvenim procesima i onih koji to ranije nisu mogli.

Najviši stepen evolucije države po pitanju nacionalnih manjina je verovatno taj u kom država omogućava i

garantuje učešće u vlasti predstvincima nacionalnih manjina.

Profesor **Siniša Tatalović**, sa Fakulteta političkih nauka u Zagrebu smatra da postoje 3 tipa država i odnosa prema pitanju učešća nacionalnih manjina u vlasti.

On u prvu grupu ubraja one zemlje koje **zastupaju princip jedinstvene nacije i ne dozvoljavaju** svojim građanima nikakvo **pravo na drugačije izražavanje nacionalnog identiteta**.

U ovu grupu spadaju **Francuska i Bugarska**. Ove zemlje **ne priznaju kategoriju nacionalne manjine** i ne dopuštaju političko organizovanje i predstavljanje po kriterijumu etničkog porekla. To ne znači da su svi građani ovih zemalja prihvatiли nacionalni identitet dominantne etničke grupe kao svoj sopstveni nacionalni identitet. Francuska se suočava sa problemima etničkog nacionalizma na Korzici i u tri baskijske pokrajine. Sa druge strane, slučaj Bugarske je još složeniji. U Bugarskoj danas živi 9,4% Turaka, 3,7% Roma, 1,2% ostalih manjina i oko 200.000 islamiziranih Bugara. Ustavom Bugarske (član 11, paragraf 4.) zabranjuje se formiranje političkih stranaka na etničkoj bazi, ali one ipak postoje.

Najviši stepen evolucije države po pitanju nacionalnih manjina je verovatno taj u kom država omogućava i garantuje učešće u vlasti predstvincima nacionalnih manjina

Minority Report

Pokret za prava i slobode predstavlja najznačajniju partiju koju podržavaju nacionalne manjine u Bugarskoj. Iako partija sebe definiše kao liberalno demokratsku stranku, njeni glasači su isključivo Turci i drugi muslimani u Bugarskoj.

Pokret za prava i slobode je bio manjinski partner u tri bugarske vlade. Time je Bugarska prečutno prihvatala organizaciju stranaka na nacionalnom principu, bez obzira što je formalna zabrana ostala da važi.

U drugoj grupi su one države koje **takođe ne poznaju kategoriju nacionalnih manjina**, ali svoje građane dele po kriterijumu jezika kojim govore. Takav je slučaj u **Finskoj, Švajcarskoj, Belgiji, Španiji**. U okviru finske nacije postoje građani koji govore finski i oni koji govore švedski jezik, dok Švajcarci kao maternji jezik koriste francuski, italijanski, nemački ili retroromanski. Kategorija „matične države“ ostaje nepoznata, pa se Švajcarci koji govore nemački ili italijanski ne smatraju i pripadnicima nemačkog, odnosno italijanskog naroda koji imaju svoju nacionalnu državu. Nediskriminacija se u nekim od ovih zemalja obezbeđuje **snižavanjem izbornog praga za stranke ovih zajednica, srazmernim predstavljanjem jezičkih grupa u parlamentu i drugim državnim institucijama**.

Treću grupu u ovoj podeli čine sve one zemlje koje u svojim pravnim aktima **poznaju kategorije većinskog naroda i nacionalnih manjina**. U ovu grupu spadaju gotovo **sve države Jugoistočne Evrope**, ali i neke zapadnoevropske zemlje, kao što je to **Austrija**. Prava nacionalnih manjina u ovim državama su određena više kao individualna, nego kao kolektivna i tiču se uglavnom prava na nacionalni, kulturni i jezički identitet. Pravo nacionalnih manjina na političko organizovanje je jedan od instrumenata zaštite, ali i proširenja drugih manjinskih prava. Političkim organizovanjem manjinske zajednice dobijaju prostor za iskazivanje svojih stavova u okviru državnih tela i organa, čime se smanjuje potreba za

Predrag Terzić: Političko organizovanje manjina instrument zaštite

Pravo nacionalnih manjina na političko organizovanje je jedan od instrumenata zaštite, ali i proširenja drugih manjinskih prava. Političkim organizovanjem manjinske zajednice dobijaju prostor za iskazivanje svojih stavova u okviru državnih tela i organa, čime se smanjuje potreba za vanparlamentarnim i vaninstitucionalnim vidovima delovanja. Povećanim učešćem nacionalnih manjina u političkom životu raste i njihova zastupljenost u državnim telima i organima što poboljšava manjinsku integraciju u društvo, a rešavanjem problema nacionalnih manjina kroz sučeljavanje mišljenja u parlamentu i druge demokratske procese u okviru sistema sprečava se i pojava nacionalno motivisanih sukoba ili zahteva za autonomijom ili secesijom od strane nacionalnih manjina koje se osećaju obespravljeni.

vanparlamentarnim i vaninstitucionalnim vidovima delovanja. Povećanim učešćem nacionalnih manjina u političkom životu raste i njihova zastupljenost u državnim telima i organima što poboljšava manjinsku integraciju u društvo, a rešavanjem problema nacionalnih manjina kroz sučeljavanje mišljenja u parlamentu i druge demokratske procese u okviru sistema sprečava se i pojava nacionalno motivisanih sukoba ili zahteva za autonomijom ili secesijom od strane nacionalnih manjina koje se osećaju obespravljeni.

Kako nacionalne manjine mogu da dobiju predstavnike u parlamentu?

Predstavnici nacionalnih manjina mogu ući u parlament na nekoliko načina: na izbornoj listi većinskih stranaka, organizovanjem stranaka manjina i samostalnim izlaskom na parlamentarne izbore, stvaranjem predizbornih koalicija stranaka manjina ili putem predizbornih koalicija sa strankama većinskog naroda.

Stranke manjina ili pojedinci koji su pripadnici nacionalnih manjina mogu oceniti da im je celishodnije da na izbore izađu na listi neke većinske partije. Razlozi za ovakvu odluku su različiti, i kreću se nemogućnosti „prelaska“ visokog cenzusa za ulazak u parlament do ideološke bliskosti sa strankama većinskog naroda. Pri tome treba razlikovati ovakav vid reprezentovanja nacionalnih manjina u parlamentu od predizbornih koalicija.

Stranke manjina mogu i samostalno da izađu na parlamentarne izbore. Šanse za njihov ulazak u parlament povećavaju se ukoliko je manjina koju data stranka predstavlja mnogobrojna (ili samo značajno teritorijalno koncentrisana u određenoj izbornoj jedinici), ako ta stranka ima monopol na manjinske glasove i ako izborni zakoni pozitivno diskriminisu manjinske partije.

Postoji mogućnost da se stranke različitih manjinskih grupa udruže pred parlamentarne izbore kako bi ostvarile što bolji izborni rezultat. U slučajevima odsustva pozitivne diskriminacije stranaka manjina i izostanka sličnosti između manjinskih grupa, njihovo udruživanje uglavnom je motivisano istim političkim ciljem, a to je neretko sticanje statusa parlamentarne stranke.

Četvrti način ulaska zastupnika manjina u zakonodavno telo tiče se mogućnosti stranaka manjina da sa partijama većinskog naroda postignu predizborni koalicioni sporazum kojim se definisu njihova međusobna prava i obaveze. U zemljama u kojima postoji visok stepen etničkog nacionalizma većinske stranke se teško odlučuju na koaliciju sa strankama manjina, jer bi se time suočili sa mogućnošću erozije sopstvenog biračkog tela.

Oproštajna poseta Vojvodini i oproštajni prijem

Ljiljana Stehlik

predsednik Odbora za kulturu Nacionalnog saveta Čeha

Dana 13.11.2013. u prostorijama ambasade Republike Češke upriličen je svečani prijem povodom ispraćaja ambasadorke, njene ekselencije gospođe Hane Hubačkove, jer se nakon pet godina završava njen ambasadorski mandat u našoj zemlji. Među uvaženim zvanicama bili su i predstavnici Nacionalnog saveta Čeha kao najznačajnije institucije koja zastupa interese češkog naroda u Republici Srbiji kao i predstavnici čeških beseda.

Oproštajnom prijemu predhodila je poseta zvaničnicima Autonomne pokrajine Vojvodine predsedniku Skupštine AP Vojvodine Ištvetu Pas-

toru i predsedniku Vlade AP Vojvodine Bojanu Pajiću. Tom prilikom posebno je apostrofirana činjenica da su češki investitori u tri fabrike u Vojvodini uložili 38 miliona evra i zaposlili 615 radnika. Predsednik Skupštine Vojvodine gospodin Išvan Pastor i ambasadorka češke Republike u Srbiji njena ekselencija gospođa Hana Hubačkova saglasili su se da postoji značajan prostor za produbljivanje saradnje Vojvodine i čeških regiona, pre svega u privrednom partnerstvu, preduzetništvu i investicijama. Značajnu ulogu u tom povezivanju mogu da imaju predstavnici češke nacionalne zajednice koja živi u Vo-

jodini, a gospodja Hubačkova istakla da su pripadnici te nacionalne zajednice veoma zadovoljni saradnjom sa republičkim i pokrajinskim institucijama.

Ambasadorka je posebno istakla važnost rada Nacionalnog saveta koji je, kako je rekla, snažno doprineo da se prava pripadnika češke nacionalne zajednice institucionalno urede, a time unaprede i razviju.

Kao predstavnici češke nacionalne zajednice nadamo se da će saradnja sa Nacionalnim savetom gospodri ambasadorki ostati u lepom sećanju te njenoj ekselenciji gospođi Hani Hubačkovoj želimo dobro zdravlje i mnogo uspeha u daljem radu.

Projekat očuvanja knjiškog blaga Čeha u Srbiji

Ljiljana Stehlik

predsednik Odbora za kulturu Nacionalnog saveta Čeha

Nacionalni savet Čeha je tokom 2013. godine realizovao projekat formiranja Fonda starih i retkih knjiga. Ovaj projekat podržan je od strane Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije.

Tokom 2012. godine Nacionalni savet češke nacionalne manjine preuzeo je osnivačka prava nad Češkom bibliotekom u Beloj Crkvi na osnovu Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina.

Ova ustanova kulture je od krucijalnog značaja za očuvanje kulturnog nasledja Čeha na prostoru Srbije.

Zahvaljujući dosadašnjim ulaganjima od strane Republike Češke i sredstvima Nacionalnog saveta i čeških udruženja ovo kulturno blago sačuvano je do danas.

Biblioteka je formirana 1922. godine knjigama koje su darovane od strane jugoslovenskih i čehoslovačkih institucija. Takođe, 60-ih godina u Biblioteku je prebačen biblioteчки fond tadašnjih beogradskih udruženja

Čeha, koja su osnovana krajem devetnaestog veka. Ukupan broj knjiga prelazi 4.500 primeraka. Katalogizacija biblioteke obavili su studenti sa šest fakulteta iz Srbije i Češke a pod vodstvom doktora Jaromira Linde, profesora sa Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu tokom 2010. i 2011. godine na osnovu projekta podržanog od strane Ministarstva inostranih poslova Češke.

projekta koji će biti nastavljen i tokom sledeće godine. U ovoj fazi realizacije projekta stare i retke knjige su izdvojene i smeštene u posebne ormane jer kao takve predstavljanju izuzetno retku kolekciju. U okviru ovog fonda postoje i unikatna izdanja:

● knjige poezije Františeka Ladislava Čelakovskog iz 1847. godine,

● sabrani spisi Jana Husa iz 1904. godine u originalnom kožnom povezu,

● zbirka poezije Vladimira Holana sa potpisom pesnika te Biblija iz 1926. godine.

Realizacijom projekta obezbeđeni su uslovi za ostvarivanje i zaštitu kulturnog identiteta Čeha.

Projekat je omogućio stvaranje uslova za ravnomeran kulturni razvoj u Republici Srbiji i decentralizaciju kulture te doprinos očuvanju, zaštiti i korišćenju stare i retke bibliotečke građe.

Ovo je samo prva faza u okviru

Predsednik Nikolić uveličao nacionalni praznik Bunjevaca

Dan Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena

U Velikoj većnici Gradske kuće u Subotici u ponedeljak, 25. novembra, upriličeno je obeležavanje jednog od četiri nacionalna praznika Bunjevaca, Dana Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena, koja je 25. novembra 1918. godine održana u Novom Sadu i koja je rezultirala prisajedinjenjem Banata, Bačke i Baranje Kraljevini Srbiji.

U Velikoj većnici Gradske kuće u Subotici u ponedeljak, 25. novembra, upriličeno je obeležavanje jednog od četiri nacionalna praznika Bunjevaca, Dana Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena, koja je 25. novembra 1918. godine održana u Novom Sadu i koja je rezultirala prisajedinjenjem Banata, Bačke i Baranje Kraljevini Srbiji.

Posle intoniranja himne Republike Srbije i svečane pesme Bunjevaca, predsednica Privremenog organa upravljanja Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine mr Suzana Kujundžić Ostojić obratila se prisutnima. U svom izlaganju osvrnula se na događaj od pre 95 godina i značajnu ulogu Bunjevaca u stvaranju zajedničke države svih Slovena, te položaju Bunjevaca od 1918. godine pa do danas. Tom prilikom predsednica POU zamolila je predsednika Republike Srbije Tomislava Nikolića, da uloži

napore kako bi se pomoglo Bunjevcima, kao jednom od autohtonih naroda u Srbiji. Prisutnima se obratio i gradonačelnik Subotice Jene Maglai, koji je istakao kako su Bunjevci primer da narod i kroz teška istorijska iskušenja može sebe da očuva i da ojača, ako je jedinstven i stalno neguje svest o svojoj samobitnosti.

Svečanoj akademiji prisustvovao je i predsednik Republike Srbije Tomislav Nikolić, čiji govor prenosimo u celosti.

„Dragi Bunjevci, dame i gospodo, braćo i sestre. Istorijskog 25. novembra 1918. godine, na Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu, doneta je odluka o prisajedinjenju Banata, Bačke i Baranje Kraljevini Srbiji. U radu skupštine učestvovalo je 757 poslanika nacionalnog sastava gotovo identičnog onom koji i danas čini stanovništvo Vojvodine: Srbi, Bunjevci, Slovaci, Rusini, Šokci, Hrvati, Mađari,

Predsednica POU zamolila je predsednika Republike Srbije Tomislava Nikolića, da uloži napore kako bi se pomoglo Bunjevcima, kao jednom od autohtonih naroda u Srbiji

Dan velike narodne skupštine iz 1918. godine jedna je od velikih raskrsnica za Bunjevce

mr Suzana Kujundžić Ostojić

Nemci. Među delegatima bila su 84 Bunjevca, tri Šokca i dva Hrvata.

Bunjevci sa severa Bačke dali su veliki doprinos. Oni su bili aktivni i u telima Skupštine (Veliki narodni savet, Narodna uprava), u lokalnim i regionalnim organima nove vlasti, a značajan je njihov angažman u Privremenom narodnom predstavništvu u Beogradu, naročito u aktivnostima oko razgraničenja Kraljevine SHS sa Mađarskom, o čemu je odlučeno na Pariskoj mirovnoj konferenciji, Trijanonskim mirovnim ugovorom 1920. godine.

To što su se do dana današnjeg održale različite nacionalne manjine jasno govori da je Srbija

iskreno i materinski prigrila sve nacionalnosti, razvijala i čuvala njihovu posebnost, uvek ponosno ističući da su njeni građani različite vere, nacije, jezika, kulture – njeno najveće bogatstvo.

Koliko je značajan i važan današnji dan za svekoliku istoriju Srbije, Vojvodine i jedinstvenog, autohtonog bunjevačkog bića na našem tlu, slikovito govore reči vođe Bunjevaca, popa Blaška Rajića, izrečene 1918. godine na subotičkoj železničkoj stanici na kojoj su dočekani srpski vojnici – oslobođenci:

„Gospodo, u ime bunjevačko – srpskog bića, u ime 70.000 Bunjevaca i Srba koji u ovom gradu stanuju, čast mi je pozdraviti vas kao vođe pobedonosne srpske vojske, kao oslobođitelje potlačeni naroda teškog jarma.

Zvezet vašeg oružja – to je glas zvona što navišćuje vaskrsenje naše. Dva krila slavne pobedničke vojske vaše mi smatramo kao dvi raširene ruke naše majke. To su ruke i čvrste od više nego četvorogodišnjeg ratovanja, ali ih se mi ne bojimo, već vas molimo da nas one prigrle i pritisnu na grudi materinske. Taj će zagrljaj pokidati lance naše i srušiti jaram pod kojim smo dosad čamili, pa ćemo biti slobodna dica u krilu mile majke, naše majke Jugovića.” Regent Aleksandar je u svom govoru u subotičkoj Gradskoj kući, jula 1919. godine, istakao: „Ujedinjenje naše ne bi bilo potpuno ako u krugu ostale braće ne bi bilo dičnih Bunjevaca sa lepom Suboticom na čelu. Moja vojska, koja je i vaša vojska, puna je hvale za doček koji ste joj priredili. Ja sam srećan što u otadžbini vidim uz ostalu

braću i vas Bunjevce, a znam da ćete vi vašim odanim radom i vašom vrednošću znatno doprineti da nam otadžbina bude napredna i čuvena”.

Tako je i bilo sve do kraja Drugog svetskog rata, kada se Glavni narodni oslobodilački odbor Vojvodine ogrešio o vas i Šokce donoseći 1945. godine uredbu kojom se, u ime naroda, kaže: „To vam se naređuje da sve Bunjevce i Šokce imadete tretirati isključivo kao Hrvate bez obzira na njihovu izjavu, naročito u legitimacijama, biračkim spiskovima, putnim dozvolama i raznim drugim spiskovima po narodnosti. Ubuduće se imaju unositi samo i isključivo kao Hrvati.”

Ovakva isključivost i istorijska neukost komunističke jugoslovenske doktrine dovela je do toga da je nasilno učinjen pokušaj asimilacije i pripajanja Bunjevaca i Šokaca hrvatskom nacionalnom korpusu. Ovaj dekret je bitno doprineo da se broj Bunjevaca sa preko 70.000, po popisu iz 1919. godine, smanji na 20.000 po popisu iz 2002. godine.

Ivan Vojnić Kortmiš kaže da u pogledu etničke pripadnosti Bunjevaca vlada veliko neslaganje.

„Rvacki autori i rvacki opridiljeni Bunjevci smatraje Bunjevce Rvatima i taku tvrdnju ni ne dokazivaje. Kod Srba i srpski opridiljeni Bunjevaca priovladava stav da Bunjevci imadu određene elemente zasebne etničke grupe al da su poriklom Srbi. Taki stav se u radovima dokaziva.

Imamo mišljenje da Bunjevci nisu ni Srbi ni Rvati već da pridstavlja skupinu koja je u narodnom smislu obaško. Ta mišljenje se dokazuje sačuvanim pismenima iz prošlosti i zastupaje ji uglavnom bunjevački autori. Otaleg podila med njima, na one koji kažu da su Bunjevci i one koji kažu da su bački Hrvati.”

Biskup Ivan Antunović 1870. godine piše „Kako se ime naroda i zemlje, u imenu Ilira i Traka, samo i jedino, u nami zadržalo, pa nijednom drugom puku, koji je ovuda živio, nije to ime podijeljeno”.

Odnosno, na savremenom jeziku iskazano: „Bunjevci su autohtoni ostatki stari Slovena što se očituje naročito u ostacima paganski običaja (Dužjanca, Božić, Banice,

odnosno Kraljice, cviče Perunika oko salaša, ilirski simboli u grbovima plemićkih porodica, ilirska tvrda ikavica, stara prizimena, konstitucija tila, odnosno antropološka svojstvenost koju je zapazio i franjevac Unji, nošnja, pregača, opaklja, šubara, kožuv i drugo."

Srbija prepoznaje Bunjevce kao autohtonji južnoslovenski narod. Niste ni Srbi ni Hrvati već autentična slovenska narodnost koja ima sve atribute posebnosti i jedinstvenosti: svoj kulturni identitet, folklor, istorijsko nasleđe.

Vekovima živite na prostorima koje i danas naseljavate. Vaše je pravo da čuvate svoju posebnost i da svugde i uvek ponosno ističete da ste Bunjevci iz Srbije. S pravom čuveni lingvist sa Beogradskog univerziteta, prof. dr Ranko Bugarski, ističe da se govor Bunjevaca može definisati kao jezik kulture sa elementima nacionalne kulture.

Dragi Bunjevci,

Vaš osećaj pripadnosti Vojvodini i Srbiji kao svojoj matičnoj zemlji izuzetan je izraz nacionalne i patriotske svesti. Razume se da je dekret iz 1945. godine nevažeći i da vam je vraćeno vaše ljudsko pravo da se slobodno i ponosno izjašnjavate kao Bunjevci.

Ali u toj borbi, kako je zapisao jedan Bunjevac, bez podrške lokalnih, pokrajinskih i republičkih vlasti neće biti još dugo moguće.

Evo da i ja primetim da vaša domovina Srbija može i želi da uradi mnogo više za očuvanje bunjevačke autohtonosti. Odavno je trebalo izvršiti i standardizaciju bunjevačkog ikavskog dijalekta, učiniti više na otvaranju odeljenja u školama na ikavici kao svakodnevnom govoru Bunjevaca, otvoriti daleko veći prostor u medijima, poraditi više na literaturi.

To je posao države koji nam mora biti prioriteten u odnosu na bunjevačku nacionalnu manjinu, koja je bila

među onima koji su pre 95 godina presudno doprineli da se Vojvodina prisajedini Kraljevini Srbiji.

Dragi Bunjevci, vaša Srbija, u kojoj danas ponosno živite, za vas i vaša buduća pokolenja je kuća sazidana na vašoj odluci od 25. novembra i rečima regenta Aleksandra, sa krovom koji je izgradio naš Ustav. Niko i nikada ne sme da ugrozi vašu i našu zajedničku kuću.

Zaslužili ste to svojim odnosom prema Srbiji, doprinosom napredovanju i slavi naše zajedničke jedine otadžbine. Neka vam je srećan praznik koji je zlatnim slovima upisan u istoriju Bunjevaca, Vojvođana, svih građana Srbije."

Posle obraćanja predsednika Nikolića, predsednica POU Bunjevačkog nacionalnog saveta uručila mu je sliku od slame. U kulturno – umetničkom delu programa učestvovao je Mešoviti hor Srpskog kulturnog centra „Sveti Sava“, solistkinje Tamara Babić i Stela Bukvić, Aleksandar Rukavina i članovi Kulturno umetničkog društva „Bratstvo“.

Država polaže test demokratičnosti, a Bošnjaci svojih mogućnost

U Glavnom uredu Bošnjačkog nacionalnog vijeća u petak, 15.novembra 2013. godine održana je tribina pod nazivom: "Država polaže test demokratičnosti, a Bošnjaci svojih mogućnosti", koju je organizovao Odbor za informisanje Vijeća. Učesnici na tribini bili su: Žužana Serenčeš, medijska analitičarka i novinarka programa Radio Slobodna Evropa, Nedim Sejdinović, novinar i publicista, i Hasna Ziljkic, šef Resora za informisanje na bosanskom jeziku Vijeća.

Na tribini je bilo riječi o informisanju na manjinskim jezicima u Srbiji, a posebno pitanjima koja se tiču informisanja na bosanskom jeziku: obnavljanje nedjeljnika Sandžačke novine, koje je Ministarstvo kulture i informisanja godinama sufinansiralo, inicijativa za formiranje Redakcije na RTS-u na bosanskom jeziku i transformacija Regionalne televizije u Regionalni javni servis, u skladu sa Medijskom strategijom.

Nije jasno šta u budućnosti očekuje medije na manjinskim jezicima - **Nedim Sejdinović**

javnim interesima. On je, međutim, ukazao da je zabrinjavajuća nesinzibilnost za manjinska pitanja kod donošenja odluka u Beogradu i potrebno je napraviti široki front organizacije društava i manjinskih organizacija.

Hasna Ziljkic je, analizirajući medijske kuće u svim sandžačkim opštinama, predstavila zastupljenost medijskih sadržaja na bosanskom jeziku, što nije na zadovoljavajućem nivou. Ona je izložila rezultate rada Odbora za informisanje, koji se odnose na konkretnе korake na realizaciji informisanja na bosanskom jeziku u

Zastupljenost medijskih sadržaja na bosanskom jeziku nije na zadovoljavajućem nivou - **Hasna Ziljkic**

pomenutim trima oblastima. Tribina je jedan od događaja koji se organizuju u okviru programa obilježavanja nacionalnog blagdana Bošnjaka 20. novembra – Dana Sandžaka.

Budućnost informisanja na manjinskim jezicima u pitanju - **Žužana Serenčeš**

Žužana Serenčeš rekla je da se nalazimo u prelomnom trenutku čitave medijske scene u Srbiji kada je budućnost informisanja na manjinskim jezicima u pitanju. Treba posebno imati u vidu, istakla je ona, da je u toku usvajanje tri osnovna medijska zakona u Srbiji te da je izuzetno važno da se ovim zakonima ponudi potpuno jasan odgovor uz pomoć kojih rješenja će država obezbijediti da se garantovani nivo i oblast informisanja na manjinskim jezicima ostvaruje i razvija u Srbiji.

Nedim Sejdinović istakao je da u sadašnjim nacrtima medijskih zakona nije jasno šta u budućnosti očekuje medije na manjinskim jezicima, mada je dobro što se manjinsko informisanje i interkulturalnost nalaze među

Bošnjačko nacionalno vijeće dodijelilo nagrade

Zlatna plaketa Bakiru Izetbegoviću

Bošnjačko nacionalno vijeće (BNV) Sandžaka, povodom deset godina uspješnog rada, organizovalo je svečanost na kojoj su uručena priznanja najistaknutijim bošnjačkim institucijama i udruženjima u BiH i članu Predsjedništva Bosne i Hercegovine Bakiru Izetbegoviću.

Zlatna plaketa BNV dodijeljena je Bakiru Izetbegoviću, bošnjačkom članu Predsjedništva Bosne i Hercegovine, zbog izuzetnog doprinosu u uspostavljanju i razvijanju saradnje i dobrih odnosu između Republike Srbije i Bosne i Hercegovine, čime je data podrška poboljšanju položaja i ostvarivanja prava bošnjačkog naroda u Republici Srbiji. Priznanja za doprinos radu Vijeća i afirmaciji prava bošnjačkog naroda dodijeljena su Bošnjačkom institutu – fondacija Adil-beg Zufilkarpašić, Udruženju građana porijeklom iz Sandžaka, Vijeću Kongresa bošnjačkih intelektualaca i Bošnjačkoj zajednici kulture "Preporod". Priznanja je uručio predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća, Esad Džudžević

70 godina od osnivanja ZAVNOS-a i 100 godina od rođenja Rifata Burdžovića Trša

Tribina "70 godina od osnivanja ZAVNOS-a i 100 godina od rođenja Rifata Burdžovića Trša" održana je u Glavnom uredu Vijeća, u organizaciji Društva historičara Sandžaka, a u okviru obilježavanja 20. novembra – Dana Sandžaka.

Na tribini su učestvovali: predsjednik Društva historičara Sandžaka Esad Rahić, šef Resora za visoko obrazovanje Redžep Škrijelj, historičar Hivzo Gološ, predsjednik Senata Vijeća Rizah Gruda i historičar Sadeta Zahirović.

Na samom početku, predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević pozdravio je prisutne i čestitao nacionalni blagdan Bošnjaka 20.novembar – Dan Sandžaka:

"Sjajan jubilej – 70 godina od osnivanja ZAVNOS-a i 100 godina od rođenja Rifata Burdžovića Trša, koji obilježavamo ove godine, podsjeća nas na odgovornost i obavezu da sa nesmanjenom posvećenošću nastavimo, i danas i sutra, na unapređenju i postizanju ciljeva i idealja za koje su se naši očevi i djedovi borili od Sjeničke konferencije 1917. godine, pa do Referendum-a o autonomiji Sandžaka devedesetih godina XX stoljeća", kazao je Džudžević.

Ministar za održivi razvoj nedovoljno razvijenih opština u Vladi Srbije Sulejman Ugljanin, čestitao je 20.novembar - Dan Sandžaka svim Bošnjacima i Bošnjakinjama i rekao da je vrijeme da se Bošnjaci ujedine i podrže sve pojedince bošnjačke nacionalnosti koji mogu da doprinесу ostvarivanju prava i boljem životu svih Bošnjaka u Republici Srbiji.

Rizah Gruda govorio je na temu „Djelovanje Rifata Burdžovića-Trša u studentskom pokretu“. Esad Rahić govorio je na temu „Autonomija Sandžaka tokom drugog svjetskog rata“. Redžep Škrijelj govorio je na temu „Književno-publicistička djelatnost Rifata Burdžovića Trša“. Hivzo Gološ govorio je na temu „Štab dopunske komande Sandžačke vojske u Novom Pazaru 1941. godine“; teza: šta se sve dešavalo u Novom Pazaru u to vrijeme Sadeta Zahirović, govorila je na temu: "Avanguarda jednog vremena i prijateljstvo i saradnja Rifata Burdžovića Trša i Muhameda Abdagića".

Majkl Devenport, šef Delegacije Evropske Unije u Republici Srbiji posjetio Vijeće

Predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević primio je u Glavnom uredu Vijeća Majkla Devenporta, šefa Delegacije Evropske Unije u Republici Srbiji i jednog od najboljih poznavalaca i prijatelja Sandžaka.

Džudžević je u razgovoru istakao nejednak položaj manjinskih zajednica u Vojvodini u odnosu na manjinske narode u Centralnoj Srbiji.

Predsjednik Vijeća upoznao je ambasadora Devenporta o dosadašnjem iskustvu u nastavi na bosanskom jeziku u osnovnim i srednjim školama u Sandžaku. Kao jedan od učestalijih problema kod uvođenja nastave na bosanskom jeziku, Džudžević je naveo opstrukciju lokalnih činovnika u obrazovnom sistemu, koji nisu poštivali zakonske rokove i procedure, te su prekršili zakon čekajući "instrukcije" iz Beograda, koja je djelimično oblokirana nakon Zaključka Vlade Republike Srbije i Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja.

On je posebno je skrenuo pažnju na potrebu da manjinski narodi u Centralnoj Srbiji dobiju zajedničku manjinsku redakciju na Javnom servisu RTS.

Ambasador Devenport pokazao je interesovanje u vezi sa održavanjem predstojećih izbora za nove sazive nacionalnih vijeća i u razgovorima je zajednički ocijenjeno da će se oni održati u mnogo relaksiranijoj atmosferi nego prethodni izbori.

Predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević najavio je apliciranje zajedničkog projekta u oblasti afirmacije kulturne različitosti sa Bugarskim i Albanskim nacionalnim vijećem i predstvincima većinskog naroda koji će se realizovati u okviru programa EU PROGRES-a.

Sastanku su prisustvovali Grem Tindal, šef EU PROGRES-a, Ana Stanković, menadžer projekata u EU PROGRES-a i šef Glavnog ureda Vijeća Samer Jusović i koordinator za kulturu i informisanje u Vijeću Semir Gicić.

Čije je naše naljeđe?

UGlavnom uredu Bošnjačkog nacionalnog vijeća održana je tribina pod nazivom „Čije je naše nasljeđe“, stanje i perspektive bošnjačkog kulturnog nasljeđa.

Učesnici na ovoj tribini bili su eminentni stručnjaci prof. dr Enver

Imamović i dr Adnan Busuladžić. Predsjednik Vijeća Esad Džudžević je na početku tribine pozdravio prisutne i rekao da je ovo završna manifestacija u okviru obilježavanja 20.novembra- Dana Sandžaka.

Enver Imamović rekao je da bi se sačuvala bogata kulturna baština

jednog naroda, ko što su Bošnjaci, koji su autohton narod na ovim prostorima treba najprije poznavati prošlost i historiju tog prostora. Adnan Busuladžić istakao je da je od primarnog značaja da se kroz državne institucije vrši valorizacija, revitalizacija, obnova i zaštita bošnjačkog bogatog materijalnog i nematerijalnog nasljeđa koje u ovom momentu nema status i položaj koji zасlužuje.

Na tribini je prezentirana Odluka Vijeća o utvrđivanju pokretnih i nepokretnih materijalnih bošnjačkih kulturnih dobara i lista nematerijalnog kulturnog nasljeđa od posebnog značaja za bošnjačku nacionalnu zajednicu u Republici Srbiji, koja je 6.novembra 2013. godine objavljena u Službenom glasniku.

Završen 57. nagradni konkurs SJOS

„Ženi Lebl“ dr Ivani Vučini Simović

Nakon iščitavanja svih 27 radova prispelih na 57. nagradni konkurs Saveza jevrejskih opština Srbije, žiri u sastavu: prof. dr Milan Ristović, prof. i književnik Filip David i književni kritičar Bogdan A. Popović, održao je 13. novembra u sali biblioteke Saveza sednicu.

Posle jednočasovne diskusije članovi žirija su odlučili: Prva nagrada „Ženi Lebl“ pripala je radu pod naslovom „Stavovi govornika prema jevrejsko-španskom jeziku: u prilog stvaranju tipologije održavanja/zamene jezika“, autorka dr Ivane Vučine Simović iz Beograda.

„Jevreji, kao proroci u Kur'anu i muslimanskom verovanju“ naslov je rada kojem je pripala druga nagrada. Autor ovog dela je Aron Albahari, takođe iz Beograda. Kod treće nagrade članovi žirija su dugo većali ne mogavši da odvagaju kojem radu da je dodeli. Dvoumili su se između romana „Gde život liči na reku“ autora Gorana Tomića iz Obrenovca i istorijsko-dokumentarnog štiva „Stradanje čačanskih Jevreja“, Čačanina Miladina Vukosavljevića. Na kraju su rešili: dodeliće dve treće nagrade. Neobično? Možda, ali pravično – svakako! Pažnju žirija zaokupio je i putopisni esej „Donme u putopisu 'Pisma iz Soluna' Jelene J. Dimitrijević“, autorke Ane Stjelje iz Beograda. Smatrajući ovo delo veoma vrednim, članovi su doneli odluku da predlože Savezu jevrejskih opština Srbije da ga otkupi za potrebe Jevrejskog istorijskog muzeja. Književni nagradni konkurs SJOS pomogao je Evropski jevrejski fond.

★ ★ ★ ★ ★
I nagrada „Ženi Lebl“ – za rad pod naslovom

„STAVOVI GOVORNIKA PREMA JEVREJSKO-ŠPANSKOM JEZIKU: U PRILOG STVARANJU TIPOLOGIJE ODRŽAVANJA/ZAMENE JEZIKA“

šifra - Dulse de rozas, autor dr Ivana Vučina Simović, iz Beograda

★ ★ ★ ★ ★
II nagrada – za rad pod naslovom „JEVREJI, KAO PROROCI U KUR'ANU I MUSLIMANSKOM VEROVANJU“ šifra – Jevreji „u islamu“, autor Aron Albahari, iz Beograda

★ ★ ★ ★ ★
III nagrada – za rad pod naslovom „GDE ŽIVOT LIČI NA REKU“ šifra – Lior Elijahu, autor Goran Tomić, iz Obrenovca

★ ★ ★ ★ ★
III nagrada – rad pod naslovom „STRADANJE ČAČANSKIH JEVREJA“ šifra – Kakar, autor Miladin Vukosavljević, iz Čačka

★ ★ ★ ★ ★

Predsednik Srbije u Beogradskoj sinagogi

Prosлавi drugog dana Hanuke, 9. decembra, u Beogradskoj sinagogi su, pored ostalih uglednih ličnosti i brojnih pripadnika jevrejske zajednice, prisustvovali predsednik Srbije gospodin Tomislav Nikolić, muftija srbijanski Muhammed Jusufspahić, član srpske kraljevske dinastije princ Aleksandar II Karađorđević, kao i ambasador Izraela u Srbiji njegova ekselencija Jozef Levi.

Hanuka je praznik svetlosti, a svetlost je univerzalan pojam, kao uostalom i pojam čuda; tome u prilog ide i 117. psalm – u kojem se kaže: Hvalite Gospoda, svi narodi! Ili psalmi 67, 86, 96... Ti psalmi upućuju na univerzalnost Hanuke i njenu vrlo posebnu draž.

Predsednik Srbije upadio je drugu sveću na hanukiji, održavši potom kratak govor u kojem je naglasio: „Ja lično verujem da su te sveće gorele osam dana i da Jevreji to svetlo nose u sebi i danas.“

- Pripadate narodu koji je mnogo propatio kroz istoriju. I mi Srbi, kada smo gubili veru, nadu i volju, neko je morao čudom da nas opominje da postojimo i da još gori naša nada i sveća – podsetio je on.

Rabin Isak Asiel iskoristio je priliku da, kako je rekao, muslimanskoj braći čestita Islamsku novu godinu, ali i hrišćanskoj, unapred, predstojeću 2013. podsetivši da svi mi, kojoj god verskoj grupaciji pripadali, delimo želju za mirom.

Na svečanosti u sinagogi Sukat šalom nastupio je i hor Bráce Baruh, koji je, između ostalih, izveo i popularnu sefardsku pesmu „Očo kandelikas“ (Ocho candelicas).

O izmjenama i dopunama jednog od ključnih zakona za nacionalne manjine

Korhec: Prihvatljive promene Zakona o nacionalnim savetima

Završene su izmene i dopune Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, a prva javna rasprava o predloženom tekstu održana je 1. decembra u Vršcu, izjavio je predsednik Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine Tamaš Korhec.

Korhec smatra da predložene izmene i dopune Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina unapređuju transparentnost rada i pravnu sigurnost i vladavinu prava, kada je reč o položaju nacionalnih saveta u pravnom sistemu Srbije.

"Što se tiče mađarskog nacionalnog saveta, rešenja predložena u nacrtu su prihvatljiva", rekao je Korhec na konferenciji za novinare u Subotici.

Korhec, koji je bio član ekspertskega tima koja je radila na izmenama zakona, najavio je da će prva javna rasprava o radnoj verziji teksta izmena i dopuna Zakona o nacionalnim zakonima nacionalnih manjina biti održana 1. decembra u Vršcu, u organizaciji Ministarstva pravde i državne uprave.

Dan likovne kulture vojvođanskih Mađara

Predsednik Mađarskog nacionalnog saveta, dr Tamaš Korhec, izjavio je da je na sednici Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine, održane trećeg decembra, između ostalog, bila usvojena i odluka o proglašenju 14. novembra kao cc. Reč je o datumu rođenja slikara Jožefa Ača, koji je sredinom 20. veka uradio mnogo na polju promocije kulture među Mađarima u Vojvodini.

JOŽEF AČ (ÁCS JÓZSEF)
(Bačka Topola 1914 — Novi Sad 1990)

Osnovnu školu je pohađao u Bačkoj Topoli nakon toga gimnaziju u Subotici. Godine 1938. završio je Kraljevsku umetničku školu u Beogradu. Studije je nastavio na Akademiji likovnih umetnosti u Beogradu u klasi profesora Miluna Milunovića. Bavio se slikarstvom, grafikom, decenijama je pisao likovne kritike. Sa direktorom Gradskog muzeja u Senti, Gezom Tripolskim 1952. osnovao je likovnu koloniju u Senti koja kontinuirano radi i danas. Učestvovao je u osnivanju i drugih vojvođanskih kolonija. O njegovom stvaralaštvu svedoče brojne nagrade i priznanja.

Jožef Ač, Egzaktno kretanje, 1962, ulje na platnu

Minority News

SPECIJALNI DODATAK

GODIŠNJI PREGLED

2013

Pregled 2013

Najznačajniji događaji za nacionalne manjine u Srbiji u 2013. godini

Godina kako je vide manjine

Godina za nama bila je godina izuzetno intenzivnog bavljenja pitanjima od značaja za nacionalne manjine. Tome su doprinele nacionalne manjine, nacionalni saveti, mediji, ali i vlada, vladine institucije, međunarodne organizacije i nevladine organizacije. Verujemo da gotovo svi mogu da budu ponosni na rezultate u 2013. godini koja je jasan pokazatelj da što se tiče poštovanja prava nacionalnih manjina, Srbije jeste na dobrom putu.

Januar

Poseta Zorana Milanovića Srbiji i sastanak sa premijerom Dačićem

Već 16. januara 2013. godine Srbiju je posetio predsednik hrvatske Vlade Zoran Milanović. To je svakako bio dobar početak godine i znak da će 2013. godina biti dobra za razvoj odnosa te dve države, naroda, ali i među nacionalnih odnosa u čitavom regionu. Susret u Beogradu je posebno ohrabrujuće delovao na pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj koje su već duže vreme nezadovoljne svojim položajem.

Predsednik Hrvatske **Ivo Josipović** ocenio je da je susret premijera Hrvatske i Srbije odlična vest za dve države i ceo region, ali i dodao da još mnogo toga treba da se učini.

Kritički stav o susretu imao je **Predsednik Nikolić**, koji je rekao: "Mislim da je prvo trebalo da bude susret dva predsednika jer to označava da je došlo do uspostavljanja dobrih odnosa i ne znam zašto Ivo Josipović izbegava taj susret. Što se mene tiče Srbija treba da sarađuje i da razgovara sa svakom državom u svetu, ali postoji put. Ne može Hrvatska da bude ljuta na predsednika Srbije pa da traži nekakav drugi način da se pojavi u Srbiji. Ja predstavljam Srbiju i njene građane u zemlji i inostranstvu."

Žandarmerija uklonila spomenik u Preševu

Krajem novembra 2012. godine u centru Preševa ispred zgrade opštine, udruženje veterana OVPBM, podiglo je spomenik bivšim pripadnicima Oslobođilačke vojske Preševa, Medveđe i Bujanovca (OVPMB).

Podizanje spomenika je izazvalo žestoke reakcije državnih

zvaničnika, a sam premijer je rekao da će spomenik biti uklonjen "milom ili silom".

Vlada je dala rok do 17. januara za uklanjanje spornog spomenika, a ministar unutrašnjih poslova i premijer Ivica Dačić pozvao je Albance u Preševu da sami uklone spomenik, kako bi se izbegli sukobi.

Kako spomenik nije ukonjen do zadatog roka, Žandarmerija se uklonila spomenik, a čitav postupak je prošao bez incidenta.

Ipak, kao znak odmazde, širom Kosova su rušena srpska groblja, a šef Delegacije Evropske unije u Srbiji **Vensan Dežer** ocenio je da je neprihvatljivo rušenje srpskih spomenika na grobljima na Kosovu i Metohiji, u znak odmazde za uklanjanje spomenika pripadnicima OVPBM. O rušenju nadgrobnih spomenika na pravoslavnim grobljima širom Kosova, Ministar unutrašnjih poslova Kosova **Bajram Redžepi** je rekao da se ne radi o koordiniranoj akciji, koju osuđuje, kao i svako skrnavljenje groblja i spomenika, ukazujući da to košta kosovski budžet.

Pregled 2013

Ugljanin najavio izlazak iz Vlade Srbije ako se ne popravi položaj Bošnjaka

Ministar bez portfelja Sulejman Ugljanin najavio je da neće biti član Vlade Srbije ukoliko do 27. januara ne bude potpisani koalicinski sporazum o njegovom ulasku u vladu i popravljen položaj Bošnjaka u Srbiji.

"Ako potpišemo taj sporazum i realizujemo ga, problemi Bošnjaka će da nestanu, ako budu izbegavali da ga potpišu i realizuju, ja završavam svoj boravak u Vladi 27. januara," izjavio je Ugljanin, 24. januara 2013.

Već sutradan je prvi potpredsednik Vlade, Aleksandar Vučić obećao da će se problem koalicionog sporazuma rešiti za nekoliko dana. Tako se i dogodilo, a skoro godinu dana nakon potpisivanja sporazuma, 16. decembra 2013. godine, Ministar Ugljanin je izjavio: "Pre godinu i po dana smo definisali jasno i nedvosmisleno korake koje kao buduća vlada treba da povučemo, a da bi olakšali poziciju bošnjačke nacionalne zajednice u Srbiji. Međutim, moji partneri iz njima poznatih razloga to jednostavno odbijaju, izbegavaju da realizuju sve ono što su svojeručno potpisali i što je potvrđeno na najvišim organima njihovih stranaka".

Potpredsednik Vlade Srbije Rasim Ljajić odmah je negirao je da je predsednik Stranke demokratske akcije i ministar bez portfelja Sulejman Ugljanin potpisao koalicioni sporazum sa liderima Srpske naredne stranke i Socijalističke partije Srbije Aleksandrom Vučićem i Ivicom Dačićem zbog brige za položaj Bošnjaka.

"To nije tačno! To je Sporazum kojim se kadrovima njegove stranke osiguravaju pozicije u organima, odnosno direktorske pozicije. Kakav položaj Bošnjaka?! Taj Sporazum se ne odnosi na položaj Bošnjaka, već je to sporazum stranke koja participira u Vladi Srbije sa dve najjače stranke u vladajućoj koaliciji. Koliko sam ja razumeo, tiče se, ponavljam, učešća te stranke u organima vlasti na raznim nivoima," izjavio je Ljajić.

Dačić govorio na Svetosavskoj akademiji u Skoplju

Premijer Srbije Ivica Dačić poručio je u Skoplju da Srbija nema nikakvih teritorijalnih, kulturnih, ni bilo kakvih drugih namera ili pretenzija ka Makedoniji, već naprotiv - želi da nastavi da bude najbolji prijatelj makedonskom narodu i makedonskoj državi.

"Srbija i Makedonija su možda imale i još uvek imaju nerešena pitanja, ali sam siguran da nigde više nema razumevanja za zajedničke probleme Srba i Makedonaca nego što je to u Makedoniji," izjavio je Dačić.

"Ovde u Makedoniji želim da kažem ono što je i Sveti Sava govorio - ljubi bližnjeg svog, a mi nemamo više bližnjeg osim Srba i Makedonaca i ostalih naroda iz bivše Jugoslavije," rekao je premijer Srbije.

Na svečanosti se obratio i makedonski premijer Nikola Gruevski, koji se složio sa srpskim kolegom da dve države rade na unapređenju međusobnih političkih, ekonomskih, kulturnih i svih drugih odnosa.

Dačić je izjavio i da Albanci u Preševu i Bujanovcu imaju ista prava kao i svi drugi građani Srbije i da uklanjanje spomenika poginulim pripadnicima OVK i OVPBM nema nikakve veze sa ljudskim pravima.

Knut Volebek posetio Srbiju

Visoki komesar za nacionalne manjine OEBS-a Knut Volebek, razgovarao je sa predsednikom Nacionalnog saveta Albanaca Galipom Bećirijem o obrazovanju, kulturi, informisanju i upotrebi albanskog jezika.

Obišao je lokaciju u Bujanovcu na kojoj će biti izgradjena zgrada odeljenja Ekonomskog fakulteta iz Subotice, a u prostorijama OEBS-a u Bujanovcu organizovan je bio zajednički sastanak Knuta Volebeka sa predstvincima Albanaca i predsednikom Koordinacionog tela za opštine Preševo, Bujanovac i Medvedja Zoranom Stankovićem. Jug Srbije je poslednih nekoliko sedmica uži javnosti zbog spomenika pripadnicima tzv. Oslobođilačke vojske OVPBM koji je uklonjen iz centra Preševa i zahteva albanских lidera za njegovo vraćanje.

Albanski lideri sa juga Srbije traže i uklanjanje spomenika pripadnicima Žandarmerije koji je postavljen u selu

Pregled 2013

Lučane, kod Bujanovca.

Nakon boravka na jugu Srbije, visoki komesar OEBS-a susreo se sa predsednikom Srbije Tomislavom Nikolićem. Njih dvojica su se složila da pitanja manjina nisu prepreka na evropskom putu Srbije.

Volebek je obavestio predsednika o aktivnostima na rešavanju situacije sa spomenikom pripadnicima OVPMB u Preševu, aktivnom učešću u poboljšanju obrazovanja Albanaca u tri opštine na jugu Srbije. Volebek je govorio i o pitanjima vezanim za Vlahe u Timočkoj dolini, medije, obrazovanje, i odnose rumunske i Srpske pravoslavne crkve.

Februar

Susret Nikolića i Jahjage

Sastanak predsednika Srbije Tomislava Nikolića i predsednice privremenih institucija na Kosovu Atifete Jahjage, prvi je na tako visokom nivou i predstavlja izuzetno značajan korak ka poboljšanju odnosa između Srbije i Kosova - bila je ocena mnogih novinara i analitičara. Susret se održao u briselskom kabinetu visoke predstavnice EU Ketrin Ešton i ocenjen je kao "istorijski prvi sastanak predsednika Kosova i Srbije, čime su Priština i Beograd podigli dijalog na najviši nivo.

Predsednik Saveta ministara BiH posetio Srbiju

Nakon boravka premijera Dačića u Sarajevu, usledila je uzvratna poseta najvišeg operativnog nivoa iz Bosne i Hercegovine. U posetu Srbiji došao je Vjekoslav Bevanda. Tokom razgovora najviših srpskih zvaničnika sa predsedavajućim Saveta ministara BiH zaključeno je da Srbija i Bosna i Hercegovina treba da usredsrede na dobrosusedske odnose i zajedničku budućnost a ne na ono što ih razdvaja.

"Srbija je garant Dejtonskog sporazuma i u skladu sa tim poštovaće teritorijalni integritet i suverenitet BiH i podržavati svaki dogovor tri naroda i dva entiteta", rekao je Dačić na konferenciji za novinare posle susreta sa Bevandom.

Bevanda je sa svoje strane istakao da želi direktnе kontakte, i da za saradnju u regionu nisu potrebni nikakvi posrednici ili sastanci u Briselu.

Dačić, dve države mogu da sarađuju na polju evrointegracija - od zajedničkog nastupa na evropskom putu do korišćenja fondova EU.

Početak pripremne nastave na bosanskom jeziku

21. februara u 12 obrazovno-vaspitnih ustanova u Novom Pazaru, Tutinu, Sjenici i Prijepolju počela je pripremna nastava na bosanskom jeziku.

Esad Dudžević je kazao i da su Bošnjaci ušli u sami finiš procesa implementacije prava pripadnika nacionalne zajednice na obrazovanje na svom jeziku.

Međuetnički incidenti u Temerinu

U svega nekoliko dana dogodila su se tri etnički motivisana napada u Temerinu. Nekoliko lica je lakše povređeno, dok je jedan mladić teže povređen u tuči. Nekoliko dana kasnije tokom noći, oko pola dva, nepoznati počinioци ciglama su razbili prozore i roletne na jednoj porodičnoj kući.

Predsednik regionalne organizacije Demokratske stranke vojvodjanskih Mađara Bela Čorba u saopštenju za javnost je naveo da je stradala kuća stanovnika Temerina Z. I. i dodao da je reč o "vandalskom napadu".

"Napadači, psujući 'majku mađarsku' onima koji su u kući, prvo su pesnicama udarali u roletnu uličnog prozora, pa su otišli. Ubrzo su se vratili brojčano ojačani, tako da se broj napadača popeo na oko 10, koji su ciglama i kamenjem razbili roletnu i stakla na prozoru", naveo je portal "Vojvodina danas".

Nekoliko dana nakon incidenata sastali su se premijer Dačić i predsednik skuštine Vojvodine Ištvan Pastor, koji su se dogovorili da se po potrebi u mestima u kojima dolazi do međuetničkih sukoba angažuju i pripradnici Žandermerije.

Pregled 2013

Stanković sa Albancima o problemima

U Kancelariji OEBS-a u Bujanovcu sastali su se Predsednik Koordinacionog tela Zoran Stanković i predstavnici Albanaca iz Preševa i Bujanovca. Na sastanku su su razmatrani problemi porodilišta, obrazovanja i pokretanja proizvodnje.

"Prioritetna pitanja su aktivnosti na završetku izgradnje porodilišta, zgrade odeljenja ekonomskog fakulteta iz Subotice u Bujanovcu, rešavanje pitanja stipendija za srednjoškolce i studente koji će naredne godine upisati taj fakultet, pokretanje proizvodnje u fabrikama poput "Gumoplastika", kazao je Stanković.

Stanković je rekao novinarima da je dogovorenno da se sva pitanja izneta na današnjem sastanku rešavaju u okviru državnih organa Srbije i da će se u narednom periodu intenzivirati aktivnosti na njihovom rešavanju.

Mart

Romkinje najugroženije u Srbiji

Čestitajući svim građankama Međunarodni dan žena - 8. mart, poverenica za zaštitu ravnopravnosti Nevena Petrušić je upozorila da u Srbiji i dalje vladaju tradicionalni, patrijarhalni stereotipi o društvenim ulogama žena i muškaraca, navedeno je u saopštenju poverenice. Prema njenim rečima, u posebno teškom položaju i po više osnova diskriminisane su Romkinje, žene sa sela, samohrane majke, žene s invaliditetom.

Albanci iz Preševa i Bujanovca traže da kontrolišu carinu

Predsednik Koordinacionog tela za opštine Preševo, Bujanovac i Medvedja Zoran Stanković naveo je da je spreman da razgovara sa Albancima iz tih opština o njihovim novim zahtevima, ali da se ne može porebiti stanje na jugu Srbije sa onim na severu Kosova.

Skupština svih albanskih odbornika iz skupština opština Preševo, Bujanovac i Medveđa usvojila je deklaraciju u kojoj se od Srbije traži da doneše urgente mere za poboljšanje položaja Albanaca na jugu Srbije, tako da imaju ista prava kao Srbi na severu Kosova.

Lider Pokreta za demokratski progres Jonuz Musliu je za agenciju Beta rekao da će rezolucija biti upućena Vladi Srbije, međunarodnoj zajednici i Vladi Kosova, i da se između ostalog traži i da Albanci iz Preševa i Bujanovca kontrolišu robu na carini na prelazu Končulj-Bela Zemlja u opštini Bujanovac.

Šef misije OEBS-a Peter Bukhard posetio jug Srbije

Bukhard je tokom dvodnevne posete Preševu i Bujanovcu razgovarao sa predstvincima lokalne vlasti i albanskih političkih stranaka o konkretnim koracima koje treba preduzeti u razgovorima između njih i Vlade Srbije, odnosno Koordinacionog tela za jug Srbije.

Što se tiče OEBS-a, spremni smo da pružimo pomoć u postizanju tih ciljeva kako bi doprineli poboljšanju života građana ovog dela Srbije, rekao je Bukhard, dodajući da iako je ovo njegova prva poseta Bujanovcu i Preševu upoznat sa svim dešavanjima na jugu Srbije.

Izabran novi poglavar rimokatoličke crkve

Ministar u Vladi Srbije Sulejman Ugljanin čestitao je danas kardinalu Horheu Mariju Bergolji izbor za novog poglavara Rimokatoličke crkve.

"U ime Vlade Srbije i svoje lično ime upućujem Vam iskrene čestitke na izboru za 266. papu", naveo je u čestitki Ugljanin.

Ministar je dodao da veruje da će novi papa svojom skromnošću i posvećenosti veri doprineti još boljim odnosima među svim religijama u svetu i čitavom čovečanstvu.

Pregled 2013

Nacionalna služba za zapošljavanje pokrenula programe za zapošljavanje Roma

Nacionalna služba za zapošljavanje 2013. godinu posvetiće Romima, pa će tako Romi koji žele da započnu samostalan posao dobiti po 160.000 dinara za opremanje radnog prostora, a za zapošljavanje svakog Roma kod poslodavaca služba će izdvojiti po 200.000 dinara, pri čemu broj onih koji će se na taj način zaposliti nije ograničen.

Program Održanje mira i inkluzivni lokalni razvoj

U Beogradu je otvorena jednodnevna završna konferencija Omladinske komponente zajedničkog programa UN-a na jugu Srbije „Održanje mira i inkluzivni lokalni razvoj – PBILD“ koja se realizuje u saradnji sa Ministarstvom omladine i sporta Srbije.

„Ovo je početak jedne bolje budućnosti i sadašnjosti za mlade ljudе koji žive na jugu Srbije i koji se suočavaju sa različitim problemima sa kojima se omladina u razvijenijim delovima Srbije ne susreće. Zato smo mi tu da stvorimo jednakе šanse za sve mlade u Srbiji,“ rekao je Nenad Borovičanin, državni sekretar u Ministarstvu za omladinu i sport.

Britanska ambasada podstiče mlade Albance u Bujanovcu da uče srpski jezik

Ambasador Velike Britanije u Srbiji Majkl Devenport razgovarao je u Bujanovcu sa mladim Albancima koji, u okviru projekta, koji podržava njegova ambasada, uče srpski jezik.

Devenport je rekao da je to veoma važno jer je srpski jezik zaista potreban da bi takvi energični i sposobni mlađi ljudi albanske nacionalnosti mogli da se integrišu u državne strukture.

Britanski ambasador je u Bujanovcu razgovarao i sa predsednikom Koordinacionog tela Zoranom Stankovićem i predsednicima opština Bujanovac, Preševo i Medveđa.

Antisemitski plakati u Beogradu

Na nekoliko mesta po centru Beograda pojavili su se antisemitski plakati kojima se Jevreji optužuju da su odgovorni za bombardovanje 1999.

Na plakatima se vidi bombarder iz Drugog svetskog rata sa Davidovom zvezdom i slike srušene zgrade Generalštaba i mosta na Dunavu u Novom Sadu uz poruku "14 godina od NATO bombardovanja, njihov teror i dalje traje".

Ovi posteri vizuelno podsećaju na antijevrejske postere nacističke Nemačke iz 1941. godine. U potpisu plakata nalazi se adresa ekstremno desničarske organizacije.

APRIL

Postignut sporazum Kosova i Srbije

Premijeri Srbije i Kosova, Ivica Dačić i Hašim Tači, parafirali su u Briselu sporazum Beograda i Prištine.

Vest je objavljena u čitavom svetu gde je uglavnom dečekana kao izuzetno ohrabrujuća za stabilnost u regionu. Sporazum je rezultat kompromisa, a obe strane su kritikovane od strane sopstvene opozicije uz ključnu zamjerku da su izdali nacionalne interese.

Obeležen Svetski dan Roma

Pored učešća predsednika Nikolića, premijera Dačića i drugih najviših državnih zvaničnika na manifestacijama, tokom praznika saopštene su i šokantne informacije o životu Roma u Srbiji.

Između ostalog je rečeno da je prosečan životni vek pripadnika romske manjine 49 godina, da svega jedan od sto pripadnika doživi 60 godina i da je smrtnost kod novorođenčadi 50% veća od proseka Republike Srbije.

Konferencija evropskih Rabina u Beogradu

Predsednik Srbije Tomislav Nikolić primio je članove komiteta Konferencije evropskih rabina, koji prvi put zaseda u jednoj od država bivše Jugoslavije, i poručio da je prijateljstvo srpskog i jevrejskog naroda tradicionalno, da među njima nikada nije postojala zavada, a da ih vezuje to što su često bili žrtva mržnje.

Evropski rabini su predsedniku Nikoliću uputili blagoslov, poručivši mu da je vođstvo na ovom svetu samo odraz vođstva u duhovnom svetu, i da prava moć ne leži u buci i taštini već u tihom i skromnom stvaranju društva u kojem ljudi mare jedni za druge.

Pregled 2013

Konferencija u Beogradu o unapređenju prava nacionalnih manjina

Konferenciji pod nazivom "Jačanje institucija i tela koje se bave unapređivanjem prava nacionalnih manjina u Srbiji" otvorili su predstavnici Saveta Evrope i Evropske unije koji su istakli da je napravljen značajan napredak u toj oblasti, ali i da su pred Srbijom brojni izazovi.

Državna sekretarka Ministarstva pravde i državne uprave Gordana Stamenić, na konferenciji je najavila da će izmene i dopune Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina trebalo bi da budu usvojene u Skupštini Srbije do kraja godine.

Ona je istakla da će se izmenama i dopunama povećati nadležnosti nacionalnih saveta manjina i da će dosadašnja praksa biti osnov za promenu postojećeg zakona iz 2009. godine.

Evropski zvanični su ukazali da su za unapređivanje položaja manjina neophodne ne samo izmene Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, već i Zakona o informisanju, zaštiti podataka i izbornog zakona manjina.

Odžan miting protiv deklaracije u Novom Sadu

Protestni skup "Stop razbijanju Srbije", a zatim i šetnja ulicama Novog Sada, završeni su na Trgu slobode sa porukom učesnika da se nadaju da će biti uvaženi njihovi zahtevi. Predsednik Pokrajinskog odbora SPS Dušan Bajatović je, obraćajući se učesnicima protestne šetnje, izrazio nadu da će biti ispunjeni njihovi zahtevi i da neće biti potrebe da se ponovo okupljaju.

"Ako bude bilo potrebno okupićemo se opet", naglasio je Bajatović zahvaljujući se svim učesnicima skupa, a posebno gradonačelniku Novog Sada Milošu Vučeviću. Skup, a zatim i protestna šetnja, prošli su bez incidenata, a oni su sve vreme praćeni zvucima doboša. Vučević je na protestu izneo tri ključna zahteva skupa: **povlačenje Predloga deklaracije o zaštiti ustavnih i zakonskih prava Vojvodine, ostavka Bojana Pajtića i vanredni izbori u Vojvodini.**

Na mitingu u Novom Sadu 30.000 ljudi, saopštito Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Vučić u Zagrebu

Srbija i Hrvatska treba da misle na budućnost bez obzira na razlike u tumačenju prošlosti, poručio potpredsednik Vlade Srbije Aleksandar Vučić na sastanku sa predsednikom Hrvatske Ivom Josipovićem. Odnos dve zemlje je kičma razvoja regiona, rekao Vučić posle sastanka sa šeficom hrvatske diplomacije Vesnom Pusić.

Stejt department objavio svoj godišnji izveštaj

U godišnjem izveštaju o ljudskim pravima u Srbiji, Stejt department kao najozbiljniji problem ističe diskriminaciju manjina, naročito Roma. Izveštaj upozorava na uznemiravanje novinara, korupciju u zdravstvu, obrazovanju i policiji.

Amnesti osuđuje iseljavanje Roma

Iseljenje romskih porodica iz neformalnog naselja na Vidikovcu u beogradskoj opštini Čukarica, osudila je Međunarodna organizacija Amnesti internešenel. Međunarodna organizacija Amnesti internešenel (AI) osudila je iseljenje romskih porodica iz neformalnog naselja na Vidikovcu u beogradskoj opštini Čukarica.

"Nasilno iseljenje, koje je počelo 22. aprila i nastavilo se sledećeg dana, sprovele su vlasti grada Beograda i opštine Čukarica, potpuno kršeći međunarodne i regionalne obaveze Srbije u oblasti ljudskih prava", navedeno je u saopštenju te organizacije.

MAJ

Usvojena Deklaracija o zaštiti ustavnih i zakonskih prava Vojvodine

Deklaracija o zaštiti ustavnih i zakonskih prava AP Vojvodine usvojena je u pokrajinskoj Skupštini.

Za dokument, koji je predložila Vlada Vojvodine i koji je u proteklom periodu izazvao burna reagovanja u političkoj javnosti, glasalo je 75 poslanika, protiv je bilo njih 21, uzdržanih od glasanja nije bilo, a tri poslanika nisu glasala. Deklaracija je usvojena pošto je pokrajinska vlada prihvatile pet amandmana Saveza vojvođanskih Mađara na predlog tog dokumenta, kao i amandman Lige socijaldemokrata Vojvodine kojim je promenjen drugi stav iz predloga tako da glasi "autonomija Vojvodine je istorijsko i prirodno pravo njenih građana, jer je nastala i potvrđena voljom njenih naroda na Skupštini izaslanika naroda Vojvodine u Novom Sadu 30-31. jula 1945. godine, kada su

Pregled 2013

oni jedinstveno odlučili da se Vojvodina, kao Autonomna Pokrajina, priključi Srbiji".

U deklaraciji se, između ostalog, konstatiuje pojava višestruke povrede ustavnih principa i zakonskih regulativa u odnosu na prava i nadležnosti organa i institucija u AP Vojvodini.

Pozivaju se republički organi i institucije da zajedno sa pokrajinskom administracijom i predstavnicima lokalnih samouprava, uz jačanje međusobne saradnje, unaprede nivo poštovanja propisanih procedura, kao i neospornih prava i obaveza.

Pokrenut prvi elektronski bilten o nacionalnim manjinama u Srbiji

Centar za istraživanje migracije je uz podršku Američke ambasade iz Beograda i misije OEBS u Srbiji, pokrenuo je projekat Minority News, koji ima za cilj da unapredi komunikaciju i koordinaciju među Nacionalnim savetima nacionalnih manjina u Srbiji.

Najznačajniji deo projekta je mesečni bilten i internet portal na kome će se redovno publikovati informacije od značaja za život pripadnika nacionalnih manjina.

Potpisana Deklaracija o inkluziji Roma

Na prvom skupu Romske interparlamentarne organizacije potpisana je Deklaracija kojom se definišu ciljevi delovanja te organizacije u procesu uključivanja Roma. Deklaraciju su u Domu Narodne skupštine potpisali Romi parlamentarci iz pet zemalja, Srbije, Makedonije, Slovačke, Hrvatske i Bugarske, a u procesu njenog nastanka učestvovali su i parlamentarci Romi iz Rumunije. U Deklaraciji se navodi da legitimitet interparlamentarne organizacije počiva na legitimitetu slobodnih i poštenih neposrednih izbora njenih članova od strane građana, kao i na demokratskim principima kojih će se pridržavati u radu.

"Delovaćemo kao podsticaj i podrška akcijama na nacionalnom i međunarodnom nivou kao partner domaćim i međunarodnim institucijama u definisanju politika, kao odgovoran, pouzdan i konstruktivan partner svima koji žele da daju doprinos rešavanju problema romske zajednice", navedeno je u Deklaraciji.

Kako je navedeno Romska interparlamentarna organizacija delovanje će zasnovati na poštovanju odgovarajućih deklaracija i konvencija UN, OEBS, SE, IPU, EU, nacionalnih zakonodavstava i strategija donetih u okviru dekade inkluzije Roma.

JUN

Usvojena Strategija prevencije i zaštite od diskriminacije

Vlada Republike Srbije usvojila je Strategiju prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2013. do 2018. godine, na sednici održanoj u četvrtak, 27. juna 2013. godine.

Cilj ovog strateškog dokumenta je poštovanje ustavnog

načela zabrane diskriminacije, prema licu odnosno grupi lica s obzirom na njegovo/njeno lično svojstvo, a posebno

zabrane diskriminacije osetljivih društvenih grupa. Glavni segmenti Strategije bave se unapređenjem položaja devet osetljivih društvenih grupa najviše izloženih diskriminaciji i diskriminatorskom postupanju, u koje spadaju: žene, deca, LGBT osobe, osobe sa invaliditetom, starije osobe, nacionalne manjine, izbeglice, interna raseljena lica i druge ugrožene migrantske grupe, osobe čije zdravstveno stanje može biti osnov diskriminacije i pripadnici malih verskih zajednica i verskih grupa.

Knut Volebek u oproštajnoj poseti kod Nikolića

Predsednik Tomislav Nikolić primio u oproštajnu posetu visokog komesara OEBS-a za nacionalne manjine Knuta Volebeka. Još treba rešiti probleme koji postoje u oblasti koja se odnosi na SPC i unapređenje medijskog prostora, poručio Volebek.

Tomislav Nikolić primio u oproštajnu posetu visokog komesara za nacionalne manjine Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju Knuta Volebeka i tom prilikom naglasio da je za vreme njegovog mandata mnogo toga korisnog za Srbiju urađeno.

Nikolić je naglasio i da je Volebek bio iskreno posvećen unapređenju prava nacionalnih manjina i demokratizaciji medija u Srbiji.

"Imali ste našu iskrenu podršku u nastojanju da Srbija postane otvoreno i napredno društvo", rekao je predsednik Srbije, a saopšteno je iz Službe predsednika. Volebek je rekao da je Nikolić učinio mnogo u zajedničkoj saradnji i da je u kratkom periodu rešen niz ključnih pitanja koja su opterećivala Srbiju i region.

Volebek je istakao da još treba rešiti probleme koji postoje u oblasti koja se odnosi na SPC i tehničke realizacije unapređenja medijskog prostora.

Srbiju posetila visoka komesarka za ljudska prava Ujedinjenih nacija

Visoka komesarka UN za ljudska prava Navi Pilaj ocenila da je Srbija ostvarila napredak u oblasti poštovanja ljudskih prava

Pregled 2013

Ova poseta dolazi u važnom trenutku za Srbiju kada, kako je rekla, "nakon više od dve decenije tokom kojih su različiti ratovi na Balkanu bacili senku na razvoj i reputaciju zemlje, napredak na političkom planu pruža razlog za optimizam, ne samo po pitanju budućnosti Srbije, već i šireg regionalnog konteksta".

"Pozitivan je znak što vlasti pristupaju pitanjima ljudskih prava na miran i pragmatičan način", rekla je ona na konferenciji za medije na kojoj je sumirala utiske svoje prve zvanične posete Srbiji.

Navodeći da je svesna da se Srbija suočava sa izazovima koji zahtevaju značajne napore i resurse, kao recimo pitanje prava na hiljade interna raseljenih lica i izbeglica, nezaposlenih i prava manjina, Pilaj je ukazala da glavna prepreka rešavanju problema nije uvek nedostatak resursa, već nepostojanje koncentrisanih npora svih nadležnih.

Prema njenim rečima, napredak Srbije u oblasti ljudskih prava je priznat u januaru kada je Srbija uspešno prošla kroz drugi krug procesa provere stanja ljudskih prava od strane Saveta UN za ljudska prava, koji podrazumeava implementaciju odredbi Akta o poštovanju ljudskih prava. Od 144 preporuke upućene Srbiji, ona je prihvatile 139, navela je Pilaj i dodala da je Srbija usvojila značajne zakone i standarde u oblasti poštovanja ljudskih prava, a ohrabruje i činjenica da jednu trećinu poslanika čine žene. Pilaj je pozdravila i napredak u izradi strategije za borbu protiv diskriminacije i pravosudnu reformu i izrazila nadu da će ona uzeti u obzir sve bitne preporuke mehanizama UN za zaštitu ljudskih prava.

Parlament usvojio deklaraciju o osudi zločina nad Mađarima

Skupština Srbije usvojila je Deklaraciju o osudi akata protiv civilnog mađarskog stanovništva u Vojvodini tokom 1944. i 1945. godine, koju je predložilo 69 poslanika SNS-a i SVM-a, a koja, kako tvrde predlagaci, predstavlja moralnu satisfakciju za nepravdu učinjenu prema Mađarima u pomenutom periodu. Za ovaj dokument glasalo je 128 poslanika, protiv je bilo deset, a sedam nije glasalo.

Skupština je usvojila amandman Borislava Stefanovića (DS) kojim se osuđuje stradanje i svih ostalih nevinih žrtava tokom i posle Drugog svetskog rata.

U debati koja je potrajala oko četiri sata, sve opozicione stranke, pa i one koje nisu imale ništa protiv njenog donošenja, isticale su način na koji se ona donosi, na brzinu, bez prethodne javne rasprave i konsultovanja i po hitnom postupku. Upravo to, kako su naveli, „budi sumnju zbog čega se ona donosi i navodi na zaključak da je razlog ustupak zemlji koja treba da podrži određivanje datuma za početak pregovora Srbije sa EU”.

JUL

Zloupotrebljava se privilegija datih Romima

Pojedini srednjoškolci izjašnjavaju se kao pripadnici romske nacionalne manjine da bi lakše upisali željene fakultete, dobijali stipendije i mesto u domu.

Broj neromske studenata koji se izjašnjavaju kao Romi naglo je porastao od prošle godine.

Iz Nacionalnog Saveta romske nacionalne manjine najavljuju mere kako bi sprečili ovu pojavu.

Oskrnavljeno Jevrejsko groblje u Subotici

Na Jevrejskom groblju u Subotici porušeno 39 nadgrobnih ploča, saopštila policija.

Prošle noći je srušeno 39 nadgrobnih ploča na Jevrejskom groblju u Subotici, saopštila je subotička policija. Time je izvršeno krivično delo izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje i netrepeljivosti, saopštila je Policijska uprava Subotice.

Policija traga za počiniocima tog krivičnog dela. Predsednik Jevrejske opštine u Subotici Robert Sabadoš rekao je da vandali koji su porušili nadgrobne spomenike nisu ostavili nikakve znakove niti poruke a da stanovnici koji žive u okolini groblja nisu ništa čuli.

Inicijativa da se 11.jul proglaši danom žalosti u Srbiji

Predsednik Bošnjačkog nacionalnog veća u tehničkom mandatu Esad Džudžević zatražio je od premijera Srbije Ivice Dačića da se 11. jul, Dan sećanja na genocid u Srebrenici, proglaši i obeležava kao dan žalosti i u Srbiji. U saopštenju ovog veća navodi se da bi Srbija "prikladnim odavanjem počasti žrtvama genocida u Srebrenici is-

Pregled 2013

punila svoju međunarodnu obavezu i na taj način poslala poruku svetu da zaslužuje da pripada porodici evropskih društava opredeljenih za mir i demokratiju".

Potpisana platforma o zaštiti prava Bugara u Srbiji

U prostorijama Novinsko-izdavačke ustanove „Bratstvo“ u Nišu predstavnici 19 nevladinih organizacija, ustanova i Nacionalnog saveta potpisali su juče Platformu o zaštiti prava bugarske nacionalne manjine u Srbiji.

Platforma sadrži niz zahteva upućenih zvaničnom Beogradu, Sofiji i Briselu, a između ostalog, traži se otvaranje dosjeda saradnika bivše srpske Službe Državne bezbednosti.

AVGUST

Ivan Mrkić: Prava Rumuna u Srbiji poboljšana

Srbija je na samom vrhu po poštovanju, zaštiti i institucionalnoj pomoći nacionalnim manjinama, kaže ministar Ivan Mrkić, komentarišući kritike predsednika Rumunije Trajana Baseskua na račun srpskih vlasti i odnosa prema rumunskoj manjini.

Srpski zvaničnici, dan pošto je rumunski predsednik Trajan Basesku kritikovao odnos Beograda prema Rumunima u Timočkoj krajini, ocenjuju da su prava Rumuna u Srbiji poboljšana.

Basesku je juče rekao da Srbija "treba da napravi još mnogo koraka da bi postala demokratska država" zbog toga što na "političkom planu" ne shvata da je od "ogromnog značaja" da prizna nacionalne manjine. Odnosi Rumunije i Srbije bi, kako je rekao, bili mnogo sadržajniji ako bi "pitanja Rumuna iz Timočke krajine bila tretirana otvoreni".

Ministar spoljnih poslova Ivan Mrkić rekao je za agenciju Beta da Srbija nikad, ni načelno ni u praksi, nije sprovodila politiku asimilacije manjina.

"Po ocenama Saveta Evrope i Evropske unije, Srbija je na samom vrhu po poštovanju, zaštiti i institucionalnoj pomoći nacionalnim manjinama. Prema tome, mislim da svako može na nas samo da se ugleda", rekao je Mrkić. Nije želeo da komentariše izjavu rumunskog predsednika, ali je rekao da ne veruje da je Basesku imao namjeru da nešto ružno o Srbiji kaže jer je "lider nama izuzetno prijateljskog naroda".

250 godina od doseljenja Rusina u Kucuru

"Kucurska žetva" je tradicionalna manifestacija, koja se ove godine održala u okviru obeležavanja jubileja - 250 godina od kada su se Rusini doselili u Kucuru.

Gost na manifestaciji bio je i predsednik Izvršnog veća Vojvodine, Bojan Pajtić koji se zahvalio Rusinima što na "veličanstven način čuvaju svoju tradiciju i baštinu" i dodao da je Vlada Vojvodine uvek bila partner u očuvanju i unapređenju kultura svih naroda i svih zajenica koje na ovim prostorima žive.

SEPTEMBAR

Bošnjačko nacionalno vijeće obezežilo 10 godina od osnivanja

Priznanja za doprinos radu Vijeća i afirmaciji prava bošnjačkog naroda dodijeljena su Bošnjačkom institutu – fondacija Adil-beg Zufilkarpašić, Udrugu građana porijeklom iz Sandžaka, Vijeću Kongresa bošnjačkih intelektualaca i Bošnjačkoj zajednici kulture "Preporod".

Bošnjačko nacionalno vijeće (BNV), povodom deset godina uspešnog rada, organizovalo je svečanost na kojoj su uručena priznanja najistaknutijim bošnjačkim institucijama i udruženjima u BiH i članu Predsjedništva Bosne i Hercegovine Bakiru Izetbegoviću.

Češki otvoreni muzički internacionalni festival

Nacionalni savet češke nacionalne manjine organizovao je treći Češki otvoreni muzički internacionalni festival-

ČOMI 2013. Program se odvijao u dvorištu Češke beseđe Bela Crkva, koje je posebno za ovu priliku karakterističnim motivima starog Praga oslikala akademski slikar Tereza Stamenković.

Ovogodišnji festival okupio je preko stotinu izvođača, uglavnom mladih muzičara češke i drugih nacionalnosti iz Bele Crkve, Češke besede iz Beograda, Čeških beseda iz susedne Rumunije, učenike muzičkih škola „Stanković“ iz Beograda i „Josif Marinković“ iz Vršca, a posebno je nastupio učitelj češkog jezika Jan Jiha.

Održan osmi Hosana fest

Osmi po redu HosanaFest pod sloganom „Vjera te tvoja spasila“ održan je 22. septembra 2013. godine, u Dvorani sportova u Subotici, a dodijeljeno je pet nagrada. Prvu i glavu nagradu, koju dodjeljuju sami izvođači među sobom, kako je već rečeno, primili su mlađi iz skupine „Familias“ iz Osijeka.

Ove godine na festival je bilo prijavljeno 28 pesama.

Održan Festival jevrejske kulture

Drugi Festival jevrejske kulture održan je u ulici Maršala Birjuzova, koja je bila zatvorena za saobraćaj od

Pregled 2013

Beogradske sinagoge "Sukat Šalom" do ugla sa Sremskom ulicom.

Festival obuhvata izložbe "Instagram Izrael" ambasade Izraela u Beogradu, "Logor Zemun" Jevrejske opštine Zemun, a Jevrejska opština Pančevo predstavila se izložbom "Humoristi pisci", koju prati kabare "Bogu hvala da sam Lala".

Nacionalni savet bugarske nacionalne manjine preuzeo predsedavanje Koordinacijom

Krajem septembra Nacionalni savet Bugara preuzeo je predsedavanje Koordinacijom nacionalnih saveta manjina u Srbiji.

"To donosi veliku odgovornost i obavezu, ali s druge strane, težina predloga, koji dobije podršku svih nacionalnih saveta, je mnogo veća, što za bugarsku zajednicu može biti samo pozitivno", naglasio je Zoran Petrov, predsednik Nacionalnog saveta bugarske nacionalne manjine, koja najveće probleme ima u oblasti obrazovanja i informisanja. Ovu funkciju Petrov će obavljati godinu dana.

100 godina od rođenja Marka Peića

U organizaciji Bunjevačke matice, u okviru manifestacije „Večeri utorkom“ 10. septembra upriličen je program povodom obeležavanja 100 godina od rođenja Marka Peića, prvog predsednika Bunjevačke matice.

Tokom programa, referate o ovom, za Bunjevice, ali i za Suboticu značajne ličnosti, čitali su predsednik Matice Ivan Sedlak i mr Suzana Kujundžić Ostojić, predsednica Odbora za jezik u Bunjevačkoj matici, dok je o zbirci molitvenika i knjiga koje je Marko Peić poklonio Zavičajnom odeljenju Gradske biblioteke u Subotici, govoriobibliotekar Mile Tasić.

OKTOBAR

Oboleženo 260 godina obrazovanja na rusinskom jeziku

Povodom velikog jubileja, dr Tomislav Jovanović, Ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, posetio je školu u Ruskom Krsturu.

Tom prilikom su plasirane interesantne informacije o obrazovanju Rusini, a javnost je saznala da u Srbiji nema nepismenih Rusina, a prema procentu spadaju u najobrazovaniju nacionalnu zajednicu.

Gimnazija u Ruskom Krsturu je jedina gimnazija na svetu gde se nastava sprovodi na rusinskom jeziku.

Antiromski protesti u Zemun polju

Pojava šuge i vaški u Osnovnoj školi „Ilija Birčanin“ u Zemun Polju i potpuno nekritičko izveštavanje beogradskih medija o ovom problemu, prošlog vikenda eskaliralo je protestom većinskog stanovništva ovog naselja, koji su pozivali na linč i proterivanje romskog stanovništva. Mediji su, naime preneli izjavu jednog roditelja čije dete ide u tu školu, kako su za vaške i šugu krivi Romi, koji su

tu nedavno doseljeni, te da su pored šuge „doneli i ostale bolesti“.

Učesnici antiromskih protesta stanovnika Zemun Polja od nadležnih traže da zaustave naseljavanje porodica iz nehigijenskih naselja u tu opštinu. Incidente u Zemun Polju osuđuju poverenica za zaštitu ravnopravnosti i Nacionalni savet Roma i drugi visoki zvaničnici države.

Evropski parlamentarci u Beogradu

Barbara Lohbiler

Minority NEWS

Predsednica Pododbora za ljudska prava Evropskog parlamenta Barbara Lohbiler i poslanik Evropske narodne partije Laslo Tokeš bili su dvodnevno poseti Srbiji kako bi procenili situaciju na polju ljudskih prava pred početak pregovora Srbije sa Evropskim unijom.

Kako je saopštila Delegacija Evropskog parlamenta u Srbiji, tokom posete poslanici EP su se sastati sa predsednikom Skupštine Srbije Nebojšom Stefanovićem, koji je i predsednik skupštinskog Odbora za prava deteta, kao i sa ministrom pravde i državne uprave Nikolom Selakovićem. Parlamentarci su se sastali i sa direktorkom Kancelarije za ljudska i manjinska prava Suzanom Paunović, Zaštitnikom građana Sašom Jankovićem i sa predstvincima Nacionalnih saveta nacionalnih manjina.

Evropski parlament biće aktivno uključen u proces pristupanja i njegov specijalizovani pododbor biće odgovoran za praćenje da li Srbija ispunjava standarde EU na području ljudskih prava.

Visoka komesarka OEBS u Beogradu

Našu zemlju je krajem oktobra posetila visoka komesarka za nacionalne manjine Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju, Astrid Tors. Tom prilikom ona se sastala sa predsednikom Srbije Tomislavom Nikolićem, koji je izjavio da Vlasti Srbije „podstiču pravo svakog pojedinca da se izjasni onako kako želi“, i dodao da je saradnja državnih organa s predstvincima svih manjina ključna da bi se svi građani osećali slobodno.

Astrid Tors se sastala i sa premijerom Dačićem, a on je visokoj komesarki preno da su zaštita nacionalnih manjina i ostvarivanje njihovih prava od izuzetnog značaja za Srbiju i ukazao na probleme sa kojima se suočava srpska manjina u susednim zemljama.

Pregled 2013

Dačić je izjavio da Vlada Srbije u saradnji sa Savetom

Astrid Tors

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju

Erope i OEBS-om priprema izmene zakonske regulative kojima će biti znatno unapređen položaj nacionalnih manjina u Srbiji, saopštila je vladina Kancelarija za saradnju s medijima.

NOVEMBAR

Predsednik Hrvatske se sastao sa predsednikom Srbije u Tavankutu

Predsednici Srbije i Hrvatske Tomislav Nikolić i Ivo Josipović posetili su Donji Tavankut, u opštini Subotica, gde su razgovarali sa predstvincima hrvatske zajednice. Oni su posetili Osnovnu školu „Matija Gubec“ gde su se sastali sa rukovodstvom i učenicima te obrazovne ustanove.

Nešto pre toga predsednici Nikolić i Josipović sastali su se sa srpskim i hrvatskim privrednicima u zgradi Generalnog sekretarijata predsednika Republike.

Josipović i Nikolić su ocenili da je u odnosima dveju zemalja postignut izvestan napredak, ali da i dalje te odnose opterećuje niz problema, među kojima su i pitanja nestalih i međusobnih tužbi za genocid.

Predsednik Srbije Tomislav Nikolić izjavio je da zajedno sa predsednikom Hrvatske Ivom Josipovićem otvara stranicu knjige odnosa između Srbije i Hrvatske, koju se нико pre njih nije usudio da otvorи.

Obraćajući se učenicima subotičkih škola koje nastavu pohadaju na hrvatskom jeziku i učenicima škola u Vojvodini koji pohadaju predmet hrvatski jezik sa elementima nacionalne kulture, kazao da budućnost odnosa srpske i hrvatske dece mora da bude neopterećena onim što smo, kako je rekao doživelji „mi i naši stari“.

Vlada usvojila Izveštaj sa predlogom mera za ostvarivanje prava Bošnjaka na maternji jezik

Usvajanjem Izveštaja sa predlogom mera za ostvarivanje prava Bošnjaka na obrazovanje na maternjem jeziku, Vlada Srbije je otklonila sve nedoumice u pogledu prava Bošnjaka na obrazovno-vaspitni rad na njihovom maternjem jeziku na čitavom području Srbije.

„Ovakve odluke Vlade Srbije, poručio je Ugljanin, vraćaju poverenje Bošnjaka u državu i njene institucije i ispunjavaju evropske standarde u ostvarivanju prava manjina,“ izjavio je Ministar Ugljanin.

Objavljen radni tekst Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina

Ministarstvo pravde i državne uprave Vlade Republike Srbije objavilo je na svojoj internet prezentaciji radni tekst Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina i uputilo poziv svim zainteresovanim da se upoznaju sa ovim tekstrom i daju svoje komentare.

Ministar Nikola Selaković je još 12. juna godine osnovao Posebnu radnu grupu za pripremu teksta Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina.

Radnu grupu čine predstavnici relevantnih institucija i tela – Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo, Odbora za odbranu i unutrašnje poslove Skupštine Srbije, Ministarstva pravde i državne uprave, Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstva kulture i informisanja, Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine i Nacionalnog saveta rumunske nacionalne manjine, kao i predstavnici Saveta Evrope i EU.

Rukovodilac Posebne radne grupe je državni sekretar Ministarstva pravde i državne uprave Gordana Stamenić.

Nikolić na svečanoj akademiji Bunjevaca

Pregled 2013

Povodom praznika bunjevačke nacionalne manjine 25. novembra, kada je doneta odluka o pripajanju Vojvodine Srbiji, predsednik Srbije Tomislav Nikolić rekao da Srbija prepoznae Bunjevce kao autohtoni južnoslovenski narod. Osećaj pripadnosti Vojvodini i Srbiji izuzetan je izraz patriotske svesti, poručio Nikolić.

Predsednik Srbije Tomislav Nikolić rekao je, povodom 25. novembra, dana koji bunjevačka nacionalna manjina slavi kao praznik, da Srbija prepoznae Bunjevce kao autohtoni južnoslovenski narod.

Nikolić je naglasio da Bunjevci vekovima žive na ovim prostorima i da je njihovo pravo da čuvaju svoju posebnost i da uvek ponosno ističu da su Bunjevci iz Srbije. "Osećaj pripadnosti Vojvodini i Srbiji, kao svojoj matičnoj zemlji, izuzetan je izraz nacionalne i patriotske svesti", rekao je predsednik Srbije, čije su reči propraćene apaluzom.

Nikolić je poručio Bunjevcima da se razume da je Dekret iz 1945. godine, kada su bili primorani da se izjašnjavaju kao Hrvati, nevažeći i da im je vraćeno pravo da se, kako je rekao, slobodno i ponosno izjašnjavaju kao Bunjevci.

DECEMBAR

Javna rasprava o nacrtu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o nacionalnim savetima

Počela je i zvanično javna rasprava o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina u centru „Milenijum“ u Vršcu.

"Srbija kao demokratska i multietnička država duboko poštuje svoju multikulturalnost i to smatra prednošću svoga razvoja", rekao je Nikola Selaković, Ministar pravde i državne uprave.

Nikola Selaković je dodao da je zaštita nacionalnih prava neraskidivo povezana sa očuvanjem mira i stabilnosti zemlje i naglasio da država mora da ima mehanizme zaštite manjina od zloupotrebe većine.

Rumunska nacionalna manjina u Srbiji proslavila svoj praznik

Povodom praznika Rumunske nacionalne manjine u Republici Srbiji i 11 godina od izbora prvog saziva

Nacionalnog saveta Rumunske nacionalne manjine, 7 decembra 2013. godine, u sportskom centru „Millenium“ organizovana je svečanost.

Poseta Beogradu izvestioca Parlamentarne skupštine Saveta Evrope

Izvestilac komisije za antidiskriminaciju i za jednake šanse Parlamentarne skupštine Saveta Evrope Ferenc Kalmar razgovarao je u Beogradu u Narodnoj skupštini o aktuelnim pitanjima nacionalnih manjina u Srbiji.

On je razgovarao sa poslanicima mađarske, bošnjačke i albanske nacionalnosti.

Izvestilac nije želeo da da konkretan odgovor na pitanje da li će njegov izveštaj o Srbiji biti pozitivan, ali je istakao da „postoje pozitivne stvari koje u pogledu demokratije i poboljšanja položaja manjina pokazuju pozitivan pravac“.

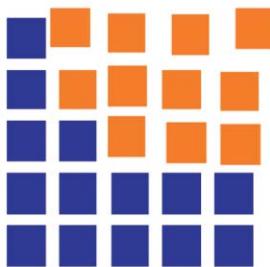
Rizici korupcije u predlogu Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina

Agencija za borbu protiv korupcije mišljenja je da predložene izmene i dopune Zakona sadrže rizike korupcije koji se odnose na upotrebu nedovoljno preciznih formulacija, postojanje pravnih praznina, neusaglašenost pojedinih odredaba i prepuštanje ministru da podzakonskim aktima uredi određena pitanja koja bi trebalo urediti zakonom.

Pored toga, Agencija smatra da bi trebalo propisati da će se povrede pojedinih predloženih odredaba smatrati prekršajima. Otklanjanje ovih rizika korupcije i nedostataka bi doprinelo punom ostvarivanju svrhe predloženih izmena i dopuna.

Javna rasprava o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, održana je u periodu od 25. novembra do 17. decembra 2013. godine.

Dan nakon okončanja javne rasprave, 18. decembra 2013. godine, Vlada je usvojila predlog izmena i dopuna ovog zakona, koji se samo neznatno razlikuje od teksta Nacrta zakona, i uputila ga Narodnoj skupštini.

Centar za istraživanja migracija
Center for Migration Studies

Publikaciju finansijski podržava Ambasada Sjedinjenih Američkih Država iz Beograda i misija OEBS u Srbiji.
Mišljenja objavljena u biltenu ne predstavljaju nužno zvanične stavove Vlada i organizacija
koje finansiraju ovaj projekat.